

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM UYGULAMA OKULU EĞİTİM PROGRAMININ
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

HAVVA KARABULUT

OCAK-2012

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
ZİHİN ENGELLİLER BİLİM DALI

EĞİTİM UYGULAMA OKULU EĞİTİM PROGRAMININ
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
HAVVA KARABULUT

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ

BOLU - 2012

EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Havva KARABULUT'a ait "Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" adlı çalışma, jürimiz tarafından Özel Eğitim Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir. 15.02.2012

Üye (Tez Danışmanı) :Yrd. Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ

Üye : Yrd. Doç. Dr. Emine ERATAY.....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Sevilay YILDIZ

Prof. Dr. Soner DURMUŞ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ABSTRACT

THE EVALUATION OF PROGRAM OF EDUCATION APPLICATION SCHOOLS ACCORDING TO TEACHERS' OPINIONS

Havva KARABULUT

Master Thesis

Special Education Department

Advisor: Assistant Professor Ahmet YIKMIŞ

June - 2012 xii + 73 Pages

In this study, the opinions of teachers working at education application schools are collected in order to evaluate the educational program of Education Application school which is in progress since 2002. The study utilizing constructed interview technique is a qualitative one. frequency has been used to analyze the data. The target population of the study is teachers working at education application schools in Bolu and Düzce. The working group of the study is 15 teachers from these cities.

The data gathered at the end of the study are;

An Evaluation study has never been carried out about the program of education application schools by asking teachers' opinions since the beginning.

According to opinions of teachers, they cannot apply the program completely and have some problems during the applicaiton process. Teachers agree that the educational program of education application schools are not functional. Teachers

expressed that the operation, evaluation and teaching methods of the program are not suitable. Moreover, they stated that the expressions of objectives are not compatible with the students, and they indicated that there are objectives that are not stated in a behavioristic way. It is found that the properties of students are ignored in the preparation process and the number of classes in the program is excessive. It can be alleged that it is suitable for the programme of the education application schools to be revised or be developed again.

Key Words: The educational program of education application schools, Teaching children with mental disabilities at primary school, program evaluation.

ÖZET

EĞİTİM UYGULAMA OKULU EĞİTİM PROGRAMININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Havva KARABULUT

Yüksek Lisans Tezi

Özel Eğitim Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ

Haziran-2012 xii + Sayfa 73

Bu araştırmada; 2002 yılından beri Türkiye’de uygulanmakta olan Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programının değerlendirilmesi için; eğitim uygulama okullarında çalışan öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Araştırma da yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin kullanıldığı niteliksel bir araştırmadır. Araştırma verilerinin analizinde frekans (f) kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini Bolu ve Düzce illerinde eğitim uygulama okullarında çalışan öğretmenler oluşturmuştur. Araştırmanın çalışma grubu ise; yine aynı illerde çalışan 15 öğretmenden oluşmuştur.

Araştırma sonucunda ulaşılan bulgular şöyle özetlenebilir:

Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı uygulandığı günden beri MEB tarafından öğretmen görüşlerinin alındığı bir değerlendirme çalışmasına rastlanmamıştır.

Öğretmen görüşlerine göre öğretmenler eğitim programını tam olarak uygulayamamakta, uygulama sırasında sorunlar yaşamaktadırlar. Öğretmenler eğitim uygulama okulu eğitim programının işlevsel olmadığı görüşünde birleşmektedirler.

Eğitim uygulama okulu eğitim programının işleniş, değerlendirme, oğretim yöntemlerinin uygun olmadığı yönünde görüşler bildirmişler, amaç ifadelerinin oğrencizelliklerine uygun olmadığı ve davranışsal şekilde ifade edilmeyen amaçların olduğunu belirtmektedirler. Programın hazırlanmasında oğrencizelliklerinin göz ardı edildiği ve programda yer alan ders sayısınınok olduğu eğitim uygulama okulu eğitim programının yeniden gözden geçirilerek gerekli program geliştirmealışmasının yapılmasının uygun olacağı görüşüne varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı, Zihinsel Engelliler Sınıfğretmenliği, Program Değerlendirme

Aylin Cemre'ye

TEŞEKKÜR

Araştırmamın planlanmasından son haline kadar her aşamasında bilgi ve deneyimlerini aktaran, bana vakit ayıran ve anlayış gösteren değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek Lisans öğrenimimden tezimin son haline kadar destek ve özverilerini hiç esirgemeyen bilgi ve deneyimleri ile bu güne gelmemde sonsuz emekleri olan hocalarım; Yrd. Doç. Dr. Emine ERATAY, Yrd. Doç. Dr. Nurhan CORA İNCE, Yrd. Doç. Dr. Kaya YILDIZ, Yrd. Doç. Dr. Sevilay YILDIZ ve Doç. Dr. Yusuf CERİT’e teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca araştırmama katkı sağlayan, Okt. Uluhan ÖZALAN’a teşekkürlerimi sunarım.

Yaşamım boyunca beni özveriyle yetiştiren ve yön veren, her zaman ve her koşulda beni destekleyen, sevgisini hiç esirgemeyen anneme, babama, biricik ablama ve bitanecik kardeşime minnettarım.

Araştırmam süresince sevgisiyle, yüreğiyle yanımda olan, anlayış gösteren, yüreklendiren ve sabırla bu günü bekleyen eşim Alpaslan KARABULUT’a ne kadar teşekkür etsem azdır.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT.....	iii
ÖZET	v
TEŞEKKÜR	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar DİZİNİ.....	xii

BÖLÜM I

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	5
1.3. Önem	6
1.4. Sayıtlılar	7
1.5. Sınırlılıklar	7
1.6. Tanımlar	7

BÖLÜM II

2. KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ LİTERATÜR.....	9
2.1. Kuramsal Temeller	9
2.1.1. Zihinsel engelli çocuklar	9
2.1.2. Zihinsel engelli çocukların sınıflandırılması.....	10
2.1.3. Eğitim uygulama okulu eğitim programı	11
2.2. Eğitimde Program Değerlendirme	18
2.3. İlgili Araştırmalar	19
2.3.1. Özel eğitim programlarıyla ilgili araştırmalar.....	19

BÖLÜM III

3. YÖNTEM	24
3.1. Araştırma Modeli	24

3.2. Araştırma Süreci.....	25
3.2.1.Katılımcılar	25
3.2.2. Verilerin toplanması.....	26
3.2.3. Veri toplama aracı.....	27
3.2.4. Görüşme süreci	28
3.2.5. Araştırma ortamları	28
3.3. Geçerlik ve Güvenirlik	29
3.4. Verilerin Analiz Edilmesi.....	30

BÖLÜM IV

4. BULGULAR ve YORUMLAR 32

4.1. Programın İçerisinde Yer Alan Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı, İşleniş ve Değerlendirme Örneklerinin İşlevselliğine İlişkin Görüşler	32
4.1.1. BEP örneğinin işlevselliğine yönelik görüşler.....	33
4.1.2. İşleniş örneğinin işlevselliğine yönelik görüşler.....	34
4.1.3. Değerlendirme örneğinin işlevselliğine yönelik görüşler	36
4.2. Programın, Öğrenci Özelliklerini Uygunluğuna İlişkin Görüşler.....	37
4.3. Öğretim yöntemlerinin ağır düzeyde zihin engellilerde kullanılan yöntemleri kapsayıp kapsamadığına ilişkin görüşler	38
4.3.1. Yeni yöntemlerin programda bulunup bulunmadığına ilişkin görüşler	39
4.3.2. Mevcut yöntemlerin ağır düzeyde zihin engellilere uygun olup olmadığına ilişkin görüşler	40
4.4. Programın Amaç İfadelerine İlişkin Görüşler.....	40
4.4.1. Amaçların ölçülebilir gözlenebilirliğine ilişkin görüşler	41
4.4.2. Amaçların ulaşılabilirliğine ilişkin görüşler.....	42
4.5. Programın İçeriğine İlişkin Görüşler	43
4.5.1. Amaçların programın içeriğine uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığına ilişkin görüşler.....	43
4.5.2. İçeriğin oluşturulmasında öğrenci özelliklerinin dikkate alınıp alınmadığına ilişkin görüşler.....	44

4.5.3. İeriğın hazırlanmasında kullanılan ölçütlerle ilişkin görüşler	45
4.5.4. İçerikte bulunan derslerin sayısına ilişkin görüşler.....	46
4.5.5. İeriğın öğrenci aile ihtiyaçlarına ve önceliklerine yer verip vermediğine ilişkin görüşler	47
4.6. Programın Öğretim Süreçlerine İlişkin Görüşleri	47
4.6.1. Öğretim süreçlerine ilişkin görüşler	48
4.6.2.Öğretim yöntem ve tekniklerinin yeterliliğine ilişkin görüşler	49
4.6.3. Amaçların etkinliğe dönüştürülebilirliğine ilişkin görüşler	50
4.7. Programının Değerlendirme Süreçlerine Yönelik Görüşler.....	51
4.7.1. Amaçların değerlendirilebilir nitelikte hazırlanıp hazırlanmadığına yönelik görüşler	51
4.7.2. Değerlendirme araçlarının yeterliliğine ilişkin görüşler	52
4.7.3. Ders sonu değerlendirme yaparken programdan yardım alıp almadığınıza ilişkin görüşler	53
4.8. Programının İşlevselliğine İlişkin Görüşler	55
4.8.1. Günlük ve yıllık plan hazırlanırken Eğitim uygulama okulu eğitim programının yeteri kadar yardımcı olup olmadığına ilişkin görüşler....	55
4.8.2. BEP hazırlamada eğitim uygulama okulu eğitim programının yardımcı olup olmadığına yönelik görüşleri	56

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE ÖNERİLER	58
5.1. Tartışma.....	58
5.2. Öneriler.....	62
5.2.1. Uygulamaya yönelik öneriler.....	62
5.2.2. İleri araştırmalara yönelik öneriler.....	62

KAYNAKLAR	64
------------------------	-----------

EKLER	68
--------------------	-----------

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Eğitim Uygulama Okullarında Görev Yapan Öğretmenlere Ait Demografik Özellikler	26
Tablo 2. Programda Yer Alan BEP'in İşlevsel Olduğuna Yönelik Görüşler	33
Tablo 3. Programda Yer Alan İşleniş Örneğinin İşlevsel Olmadığına Yönelik Görüşler	35
Tablo 4. Değerlendirme Örneklerinin Ağır Düzeyde Zihin Engelliler Düşünüldüğünde İşlevsel Olmadığı Yönünde Görüşler	36
Tablo 5. Programın Ağır Düzeyde Öğrenme Yetersizliği Olan Çocukların Gelişim Özelliklerine Yönelik Olarak Hazırlanmasına İlişkin Öğretmen Görüşler	37
Tablo 6. Programda Yer Alan Öğretim Süreçlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri	48
Tablo 7. Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı İçerisinde Yer Alan Değerlendirme Araçlarının Yetersiz Olduğuna İlişkin Görüşler	54

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bu bölümde problem cümlesi alt problemler, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın sayıtlıları, sınırlılıkları ve araştırmada kullanılan terimlerin tanımları yer almaktadır.

1.1. Problem

AAMR (American Association Mental Retardation), 2002 Haziran ayında yayınlanan zekâ geriliğinin tanımı; Zekâ geriliği, zihinsel işlevler ve kavramsal, sosyal ve pratik uyumsal becerilerde kendini gösteren uyumsal davranışların her ikisinde görülen anlamlı sınırlılıklar olarak karakterize edilen bir yetersizliktir ve bu yetersizlik 18 yaşından önce başlar şeklindedir.

Ülkemizde Özel Eğitim Hizmetleri; Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 8.maddesi kapsamında genel eğitim sistemi içinde yer almakta ve özel eğitim gereksinimi olan bireyler ile ilgili özel önlemler alınacağı vurgulanmaktadır. Bu madde çerçevesinde özel eğitim hizmetleri Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilatı içinde Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Genel müdürlüğün eğitim sistemi içinde en uç noktalara kadar hizmet vermesini sağlayan kurum ise Rehberlik ve Araştırma Merkezleridir.

Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrenciler, ülkemizde Rehberlik ve Araştırma Merkezleri tarafından yapılan değerlendirme sonrasında, İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri bünyesinde oluşturulan Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu tarafından eğitim ortamlarına yerleştirilmektedir. Eğitim ortamlarına yerleştirmenin; Özel Eğitim

Hizmetleri Yönetmeliğinin 12. maddesinin 2/b bendinde “bireylerin yetersizlik türü ve derecesi, tüm gelişim ve akademik disiplin alanlarındaki performansı, eğitim ihtiyaçları ile ilgi ve istekleri doğrultusunda” yapılması gerektiği belirtilmektedir (M.E.B., 2006).

Zihinsel engelli çocukların uygun eğitim ortamına yerleştirilmesi ve eğitim hizmetlerinden etkili bir şekilde yararlanabilmesi için zihinsel özelliklerinin tanınması ve eğitsel gereksinimlerinin kapsamlı bir şekilde ortaya çıkarılması gerekmektedir (Eripek,1996; Kırcaali-İftar,1998).

Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan çocuklar, normal gelişim gösteren akranlarının bulunduğu birlikte eğitim ortamlarına ve yarı zamanlı kaynaştırma uygulaması olarak bilinen özel eğitim sınıfları gibi ayrı eğitim ortamlarına ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan çocuklar ise Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri, gibi ayrı eğitim ortamlarına yerleştirilirler.

Zihinsel engelli birey bağımsız yaşamaya adaydır. Birçoğu kendi bakımını sağlamaya, ev işlerini yapmaya, evlenip aile kurmaya, evdeki eşya ve cihazları kullanmaya, temizliğe, yiyecek hazırlamaya, kısaca kendi yaşamını bağımsız olarak sürdürmeye gereksinim duyacaktır (Akkuş, 2007). Bu nedenle zihinsel engelli bireylerin değişik ortamlarda yaşamlarını sürdürebilmeleri için ciddi olarak hazırlanmaları gerekmektedir (Cavkaytar, 2000). Zihinsel engelli bireylerin evlerde kapatılarak, saklanarak değil; bireysel özelliklerine göre hazırlanmış eğitim ortamlarında, bireysel eğitim programları; bireysel özelliklerine uygun yöntem ve teknikler kullanılarak bağımsız yaşam becerilerini kazanması şarttır.

Özel eğitimin amacı, herhangi bir nedenle normal eğitim süreçlerinden yararlanamayan bireylere eğitimde fırsat eşitliği sağlamaktır. Bunu gerçekleştirmek için ülkemizde özel eğitimle ilgili olarak, özel eğitime gereksinim duyan bireylerin tanınması, özel eğitim kurumlarının kurulması ve denetlenmesi ile özel eğitim programlarının özel eğitim gerektiren bireylerin gelişim özelliklerine ve bireysel yeterliliklerine göre hazırlanması ve mevcut programların uyarlanması amaçlarına yönelik çalışmalar sürdürülmektedir (Gündoğan, 2002). Zihinsel engelli bireyler için

eğitimin hedefi bu bireyleri yaşama hazırlamak, çevresine bağımsız ya da daha az bağımlı olarak yaşamlarını sürdürmeleri için onlar için gerekli olan beceriyi onlara kazandırmaktır (Çifçi,2001).

Verilen eğitim hizmetinin geliştirilebilmesi eğitimin öğelerine yönelik olarak yapılan değerlendirmelerle mümkündür. Eğitimi şekillendiren eğitim programının sürekli olarak değerlendirilip geliştirilmesi verilen eğitimin kalitesini artırır (Akkuş, 2007). Bu nedenlerden dolayı günümüzde uygulanan eğitim programlarının uygulayıcıları olan öğretmenlerin görüşlerine göre değerlendirilmesi mevcut programların niteliğinin ve eğitimin kalitesinin artacağı düşünüldüğünde oldukça önemsenmesi gereken bir konu olduğu düşünülmektedir.

Öğretilebilir zihin engellilere genellikle okul öncesi dönemlerde tanı konulabilmektedir (Eripek, 1996). Programları özbakım, iletişim, temel kavramsal beceriler ve sosyal becerileri temel almaktadır. Öğrenci engel gruplarına göre yerleştirilen eğitim ortamlarında Milli Eğitim Bakanlığı'nın belirlemiş olduğu programlar izlenir. Eğitim uygulama okuluna yerleştirilen öğrenciler Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programını izlerler.

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim uygulama okullarında uygulanmakta olan Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği Olan Çocuklar Eğitim Programıyla eğitim ve öğretimin istenilen nitelikte sürdürüldüğünü söylemek güçtür. Bu program; zorunlu eğitim çağındaki bu bireylerin, bağımsız yaşam becerileri ile işlevsel akademik becerilerini geliştirmek ve topluma uyumlarını sağlamak amacıyla hazırlanmış bir eğitim programıdır (MEB, 2002).

Öğrenciyi merkez alan bir yaklaşımla hazırlanan bu program, ağır düzeyde öğrenme yetersizliği olan çocuklara eğitim vermek üzere açılan Eğitim Uygulama Okullarında uygulanacaktır (MEB, 2002). Bu programın içerisinde toplumsal uyum becerileri, hayat bilgisi, dil ve konuşma becerisi, okuma yazma, matematik, beden eğitimi, resim-iş, müzik, beslenme bilgisi ve trafik ve ilkyardım eğitimi yer almakta uygulama sınıf öğretmenin becerikliliğiyle sınırlı kalmaktadır. Hâlbuki zihinsel

engelli öğrencilerin bilişsel ve sosyal yönden gelişebilmeleri yaşamsal beceriler edinebilmeleri uygulanan eğitim programının etkililiğine bağlıdır (Akkuş, 2007).

Başarılı bir eğitimin gerçekleşebilmesi için zihinsel engelli öğrencilerin özelliklerine göre düzenlenmiş eğitim ortamlarında uygulanan eğitim programlarının sürekli değerlendirilerek yenilenmesi gerekmektedir (Akkuş 2007).

Eğitim programları eğitilenlerin ya da öğrenenlerin davranış standartlarından, öğrenme ve öğretme etkinliklerine kadar çalışmalara kılavuzluk etmekte ve bir aracı rol oynamaktadır. Milli eğitim temel politikalarının uygulamaya dönüştürülmesi eğitim programları yoluyla gerçekleştirilmektedir. Buna göre, Türk Ulusunun, birlik ve bütünlük içinde kalkınmasına dayanan milli eğitim politikasının, ülkenin en uzak köşesine kadar yayılması ve gerçekleşmesinde programlar köprü görevi görmektedir. Eğitim programları ayrıca, insan davranışlarını sosyal, politik ve ekonomik düzende etkinlik sağlayacak biçimde geliştirmek için uygulanan bir araç olarak da işlev görmektedir (Varış, 1997; Özdemir, 2009).

Eğitimde program geliştirme ve değerlendirme iç içedir. Değerlendirme program geliştirme faaliyetlerinin önemli bir aşamasıdır (Varış, 1997). Değerlendirme, program tasarımı aşamasında verilen kararların değerlendirilmesi için bilgi toplama, yorumlama ve bir karara ulaşma sürecidir. Program değerlendirme; öğretim sürecini ve öğretim kaynaklarını gözden geçirme, karşılaşılan sorunları analiz etmek, öğrencileri kazandıkları yeterlilikler ile programın amaçlarını ve iş hayatında bu görevde çalışan bireylerin niteliklerini karşılaştırarak programı geliştirmek için yapılır (Doğan,1997).

Eğitim programının uygulamadaki değeri hakkında en nesnel bilginin alınabileceği kaynak öğretmenlerdir, çünkü eğitim programını uygulayan kişiler öğretmenlerdir (Akkuş 2007). Öğretmenler program geliştirmede ve programların uygulanmasında sorumlu kişilerdir. Bununla birlikte, yapılan araştırmalarda öğretmenlerin öğretim yaklaşımlarını planlandığı gibi uygulamadıklarını ortaya koymaktadır (Bayrak ve Erden, 2007).

Yapılan literatür taraması sonucunda zihin engelli çocukların eğitim aldıkları programlara yönelik değerlendirmelere sınırlı sayıda rastlanmaktadır. Akkuş (2007), yapmış olduğu araştırmada; eğitilebilir çocuklar ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin uygulanan “Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği (Eğitilebilir) Olan Çocuklar İlköğretim Eğitim Programı” hakkındaki görüşlerine başvurmuş, orta düzeyde zihinsel öğrenme yetersizliği olan çocukların öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hakkında ne düşündüklerini, ne kadar bilgiye sahip olduklarını, bireyselleştirilmiş eğitim programını hazırlarken ne gibi kaynaklardan yararlandıklarını belirlemek amacıyla; Öztürk ve Eratay tarafından 2010 yılında bir araştırma yapılmıştır. Bunun yanı sıra, Dereli (1987), yılında “Eğitilebilirler Geri Zekâlılar Türkçe Dersi Programını” değerlendirmiştir. Karataş Bezdüz, (1996), “Eğitilebilir Zihinsel Engelli Çocuklar İlkokul Müzik Dersi Öğretim Programını” incelenmiştir. Türkiye’de eğitim uygulama okuluna devam eden zihinsel engellilerin eğitiminde büyük önem taşıyan eğitim programının değerlendirilmesine yönelik bir araştırmaya rastlanılamamıştır. Alandaki bu eksikliğin, uygulamadaki durumun saptanmasını ve daha etkili hale getirilmesi adına programın değerlendirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırma bu gereksinimden kaynaklanmıştır.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın genel amacı; Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programını öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmeaktır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir.

Eğitim uygulama okulu öğretmenlerinin; programın

1. İçerisinde yer alan bireyselleştirilmiş eğitim programı, işleniş ve değerlendirme örneklerinin işlevselliğine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Hazırlanmasında ilköğretim çağındaki ağır düzeyde öğrenme yetersizliği olan çocukların gelişim özelliklerin dikkate alınarak hazırlanıp hazırlanmadığına ilişkin görüşleri nelerdir?

3. İçerisinde yer alan öğretim yöntemlerinin ağır düzeyde zihin engellilerde kullanılan yöntemleri kapsayıp kapsamadığına ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Amaç ifadelerine ilişkin görüşleri nelerdir?
5. İçeriğine ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Öğretim süreçlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
7. Değerlendirme süreçlerine yönelik görüşleri nelerdir?
8. İşlevselliğine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.3. Önem

Örgün ve yaygın eğitimde tüm eğitim faaliyetleri önceden hazırlanmış bir program çerçevesinde yürütülür. Bu bağlamda eğitimin niteliği, büyük bir oranda hazırlanan programa ve onun uygulamasına bağlıdır. Uygulanan programların aksaklıkları, eksiklikleri tespit edildikçe ve bilim alanındaki gelişmeler takip edildikçe yeni programlar üretilmekte ve geliştirilmektedir (Erden, 1992).

Bir programın değerlendirilmesi ile programın etkililik derecesi tayin edilirken, programın geliştirilmesi için gerekli temel bilgi de elde edilir. Program değerlendirme, planlı ve sistematik bir şekilde sürekli bir etkinlik olmalıdır (Fer, 2000). Eğitim programının değerlendirilmesinin temel amacı programın etkililiği hakkında yargıya varmak, programdaki eksikliklerin tespit edilerek düzeltilmesi yoluna gitmektir (Güngör ve Yılmaz, 2002). 2002 yılından bu yana yürürlükte olan “Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programına” ilişkin genel bir değerlendirme çalışmasına yapılan taramalar sonucu rastlanmamıştır.

Oysa Özel eğitime muhtaç çocuklara götürülecek eğitim hizmetleri başta Anayasamız olmak üzere çeşitli kanunlarda yer almıştır. Anayasamızın 42. maddesinde “Kimse, eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılmaz ibaresi yer almış ve devlet; durumları sebebiyle “özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.” denilmektedir. Uygulanmakta olan programın geçen on iki yılda değerlendirilmemiş olması araştırmayı önemli kılmaktadır. Dolayısıyla eğitim

uygulama okulu eğitim programının değerlendirilmesi ve etkililiği ve işlerliği hakkında bir veri elde etmek yine engelli çocuklarımıza hizmet edecek ve onların yararına olacak önlemlerin alınmasına fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Sayıtlar

1. Veri toplamak için hazırlanan görüşme soruları problemin çözümüne ulaşmak için amaca uygun ve yeterlidir.
2. Yapılan görüşmeler sırasında görüşlerine başvurulmuş öğretmenlerin görüşleri içten ve gerçeği yansıtır niteliktedir.

1.5. Sınırlılıklar

1. 2010-2011 eğitim öğretim yılında Batı Karadeniz Bölgesinde bulunan Bolu ve Düzce illerinde eğitim uygulama okullarında görev yapan öğretmenlerle sınırlıdır.
2. Araştırmaya katılımcı olarak katılan on beş öğretmenin eğitim uygulama okulu eğitim programına ilişkin görüşleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Özel Eğitim: Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim gereksinimlerini karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özgür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitim olarak tanımlamaktadır (573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 1997; MEB, 2006).

Zihin Engelli: Zekâ geriliği, zihinsel işlevler ve kavramsal, sosyal ve pratik uyumsal becerilerde kendini gösteren uyumsal davranışların her ikisinde görülen anlamlı sınırlılıklar olarak karakterize edilen bir yetersizliktir ve bu yetersizlik 18

yaşından önce başlar (AAMR, 2002).

Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Birey: Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki eksiklikleri nedeniyle öz bakım becerilerinin öğretimi de dâhil olmak üzere yaşam boyu süren, yaşamın her alanında tutarlı ve yoğun özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireydir (MEB, 2006)

Eğitim Uygulama Okulu: Ağır düzeyde (öğretilebilir) zihinsel yetersizliği olan, zorunlu öğrenim çağı içindeki çocukların eğitimleri; özbakım ve temel yaşam becerilerinin kazandırılması, işlevsel akademik becerilerin geliştirilmesi ve topluma uyumlarının sağlanmasına yönelik programların uygulandığı Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullardır.

Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı (EUOEP): Zorunlu eğitim çağındaki bu bireylerin, bağımsız yaşam becerileri ile işlevsel akademik becerilerini geliştirmek ve topluma uyumlarını sağlamak amacıyla hazırlanmış eğitim programıdır (MEB, 2002).

BÖLÜM II

2. KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Kuramsal Temeller

2.1.1. Zihinsel engelli çocuklar

AAMR'nin 2002 tanımına göre: “zihinsel engellilik, hâlihazırdaki işlevlerde önemli sınırlılıkları göstermektedir. Bu, zihinsel işlevlerde önemli derecede normalaltı, bunun yanı sıra uyumsal beceri alanlarından (iletişim, öz bakım, ev yaşamı, sosyal beceriler, boş zaman ve iş) iki ya da daha çoğunda sınırlılık gösterme durumudur(AAMR, 2002).

2006 yılında yayınlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde ise zihin engellilik kavramını zihinsel yetersizliği olan birey olarak ele almış ve aşağıdaki şekilde tanımlamıştır;

Zihinsel yetersizliği olan birey: Zihinsel işlevler bakımından ortalamanın iki standart sapma altında farklılık gösteren, buna bağlı olarak kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde eksiklikleri ya da sınırlılıkları olan, bu özellikleri 18 yaşından önceki gelişim döneminde ortaya çıkan ve özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireyi, ifade eder.

Zihinsel yetersizlik; gelişim süreci içerisinde genel zihinsel işlevlerde önemli derecede normalaltı ve bunun yanı sıra uyumsal beceri alanlarından (iletişim, özbakım, ev yaşamı, sosyal beceriler, toplumsal yararlılık, kendini yönetme, sağlık ve güvenlik,

işlevsel akademik beceriler, boş zaman ve iş) iki ya da daha çoğunda sınırlılık gösterme durumudur (Eripek, 1996).

2.1.2. Zihinsel engelli çocukların sınıflandırılması

Zihinsel engelli çocuklar, birbirlerinden farklı özelliklere sahip olmaları nedeniyle sınıflandırılmaktadırlar. Sınıflandırma, bu çocuklara özgü farklılıkların belirlenmesi ve uygun eğitim ortamlarına yerleştirilmeleri açısından önemlidir. Zihinsel engelli çocuklar genellikle ağırlık derecesine göre hafif, orta, ağır ve çok ağır şeklinde sınıflandırılmaktadır (Eripek, 2003).

31.05.2006 tarih ve 26814 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’ne göre, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş bireyler, “hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey, orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey”, “ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey” ve “çok ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey” şeklinde sınıflanmaktadırlar.

- **Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey:** Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde hafif düzeydeki yetersizliği nedeniyle özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine sınırlı düzeyde ihtiyaç duyan bireyi ifade eder.

- **Orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey:** Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki sınırlılık nedeniyle temel akademik, günlük yaşam ve iş becerilerinin kazanılmasında özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine yoğun şekilde ihtiyaç duyan bireyi ifade eder. Orta düzeyde zihinsel engellilerin yarı bağımlı şekilde adlandırıldıkları da görülmektedir. Yarı bağımlı bir yaşam sürdürebilir, basit düzeyde konuşmayı öğrenebilirler.

- **Ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey:** Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki eksiklikleri nedeniyle öz bakım becerilerinin öğretimi de dâhil olmak üzere yaşam boyu süren, yaşamın her alanında tutarlı ve yoğun özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi,

- **Çok ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey:** Bireyin zihinsel yetersizliği yanında başka yetersizlikleri bulunması nedeniyle öz bakım, günlük yaşam ve temel akademik becerileri kazanamaması nedeniyle yaşam boyu bakım ve gözetime ihtiyacı olan bireyi ifade eder (MEB, 2006).

Orta ve ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler için açılan okul ve kurumlarda eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin 2006 yılında yayınlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde;

“Zorunlu öğrenim çağında olup ilköğretim programlarını takip edemeyecek durumdaki bu bireyler için açılan eğitim ve uygulama okullarında öğrencilerin, öz bakım ve günlük yaşam becerileri ile işlevsel akademik becerilerini geliştirmek ve topluma uyumlarını sağlamak amacıyla bakanlıkça hazırlanmış özel eğitim programı uygulanır” ibaresi yer almaktadır.

Burada kastedilen eğitim programı ise 2002 yılından beri uygulanmakta olan Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı’dır. Bu programların uygulandığı okullar ise eğitim uygulama okullarıdır.

Eğitim uygulama okuluna devam eden öğrencilerin devam ettiği “Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı”na ilişkin bilgilere aşağıda yer verilmektedir.

2.1.3. Eğitim uygulama okulu eğitim programı

Bu program; zorunlu eğitim çağındaki bu bireylerin, bağımsız yaşam becerileri ile işlevsel akademik becerilerini geliştirmek ve topluma uyumlarını sağlamak amacıyla hazırlanmış bir eğitim programıdır.(MEB, 2002). Bu programın içerisinde toplumsal uyum becerileri, hayat bilgisi, dil ve konuşma becerisi, okuma yazma, matematik, beden eğitimi, resim-iş, müzik, beslenme bilgisi ve trafik ve ilkyardım eğitimi yer almaktadır.

Eğitim uygulama okulu eğitim programının uygulayıcısı olan öğretmenler sınıf ortamında çocuğa bilgi, beceri, kavram, tutum ve uygun davranışlar kazandırmayı

amaçlamaktadırlar. Öğrenciyi merkez alan bir yaklaşımla hazırlanan bu program, ağır düzeyde öğrenme yetersizliği olan çocuklara eğitim vermek üzere açılan Eğitim Uygulama Okullarında uygulanmaktadır (MEB, 2002).

Eğitim uygulama okulu eğitim programının açıklamalar kısmında zihinsel öğrenme yetersizliği olan çocukların farklı özelliklere sahip olmaları sebebiyle eğitsel gereksinimlerinin karşılanabilmesi amacıyla bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanmalı ve uygulanmalı denilmektedir (MEB, 2002).

Program içerisinde bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlamaya yardımcı olması amacıyla, BEP geliştirmenin öğeleri olan; bilgi toplama ve karar verme, performans düzeyi belirleme ve değerlendirme (beceri, kavram ve konuya yönelik analiz ve ölçüt bağımlı ölçü aracı hazırlama), öğretim planı hazırlama hakkında bilgilere yer verildiği görülmektedir. Ayrıca öğretim yöntemlerinden açık anlatım yöntemi, basamaklandırılmış öğretim yöntemi ve beceri öğretim yöntemlerine yer verilmiştir. Öğretimde kullanılan işlem süreçlerinden ipuçları ve şekil vermeye ilişkin açıklamalara yer verilmektedir. Programda son olarak eğitim ortamlarının düzenlenmesi ve aile eğitimi hakkında programın uygulayıcısı olan öğretmenlere genel bilgilere yer verilmiştir (MEB, 2002).

Toplumsal uyum becerileri dersi öğretim programının açıklamalar kısmı bulunmaktadır. Zihinsel öğrenme yetersizliği olan çocukların farklı ortamlara uyum sağlamaları için okulda öz bakım ve günlük yaşam becerileri konusunda yaşama hazırlanmaları toplumsal uyum becerileri dersiyle bu bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır (MEB, 2002).

Programda Öz Bakım başlığı altında; giyinme, kişisel bakım ve tuvalet becerilerine ait amaç ve davranışlar yer almaktadır. Öz bakım becerilerinin öğretimde ileri zincirleme, tüm beceri ve tersine zincirleme yöntemleri kullanılmaktadır. Giyinme becerisini öğretiminde her bir beceri ayrı ayrı ele alınmalıdır (MEB, 2002).

Kişisel bakım becerilerinin öğretiminde kendi bakım ve temizliklerini bağımsız

olarak gerçekleştirmeleri öğretilmektedir. Okuldaki tuvalet eğitiminin amacı, çocuğa tuvaleti geldiği zaman bağımsız olarak tuvalete gitmeyi ve bağımsız olarak tuvaletini yapmayı öğretmektir (MEB, 2002).

Programda; günlük yaşam becerileri başlığı adı altında; çeşitli ev araç gereçlerinin kullanımı, ev temizliği ve düzeni, giysilerin bakımı, mutfak becerileri gibi temel becerilerin kazandırılmasına da özen gösterilmiştir. Ayrıca programda genel amaçlar ve özel amaçlar kısmı da yer almaktadır (MEB, 2002).

Toplumsal uyum becerilerinde kullanılan araç gereçler, özbakım becerileri, günlük yaşam becerileri amaç ve davranışlar şeklinde bulunmaktadır. Özbakım becerileri ve günlük yaşam becerilerinin üniteleri programın içinde bulunmaktadır. Programın son kısmında örnek işlenişe yer verilmektedir. Bu işleniş performans kayıt tablosu, ders öncesi hazırlık, derse giriş, dersi sunma ve değerlendirme alt bölümlerine ayrılarak örneklendirilmiştir.(MEB, 2002).

Hayat bilgisi dersinde doğal ve toplumsal çevresinin tanınması, bireyin kendisini tanıması, doğayı doğada meydana gelen olayları anlama, sağlıklı ve düzenli yaşama alışkanlıklarını kazandırma, Atatürk'ü tanıma, toplumun istediği davranışları gösterme gibi bireyin yaşadığı çevreyi daha iyi tanınması ve bu çevre ile uyumlu biçimde yaşayabilmesi için gerekli bilgi ve alışkanlıkların kazandırılmasına çalışılır. Yetersizliği olmayan çocuklar hayat bilgisi dersinde yer alan konuları çevresiyle etkileşime girerek kendi kendilerine öğrenebilmektedirler. Ağır düzeyde zihinsel öğrenme yetersizlikleri olan çocuklar başkalarına bağımlıdırlar ve kendi kendilerine öğrenmede zorluklar yaşamaktadırlar. Bu nedenle konular sistemli ve planlı şekilde ele alınması gerekmektedir. Bu derste her türlü materyal kullanılarak öğrenilenlerin kalıcı olmasını sağlar, soyut konuları somutlaştırılır, ilgi ve dikkat çekici olur. Bu derste dramatizasyon, gezi ve gözleme yer verilmektedir. Hayat Bilgisi dersinde işlenmesi plânlanan ünite ve konuların; millî ve dinî bayramlar ile belirli gün ve haftaların kutlandıkları gün veya haftayla paralel zamanda ele alınmasına dikkat edilmelidir. Bu ders diğer derslerle ilişkilendirilerek konular bütünlük içinde işlenmelidir. Ayrıca genel ve özel amaçlar bulunmaktadır. Amaç ve davranışlar üniteler şeklinde yer almaktadır. Ünite konuları alt

başlıklar şeklinde sıralanmaktadır. Programın son kısmında örnek işlenişe yer verilmektedir. Bu işleniş performans kayıt tablosu, ders öncesi hazırlık, derse giriş, derse sunma ve değerlendirme alt bölümlerine ayrılarak örneklendirilmiştir (MEB, 2002).

Dil ve Konuşma dersiyle Türkçeyi doğru kullanarak duygularını, düşüncelerini ve isteklerini dile getirmeleri ve çevresiyle iletişime geçmeleri amaçlanmaktadır. Çocuğun dil gelişiminde kavram kazanımı çok önemlidir. Ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireylerin kavram gelişimi daha yavaştır ve kazanılması zaman almaktadır. Kavramın anlamlı olması için nesnenin kendisinin, resminin ve adının söylenişinin sistemli bir yapı içinde çocuğa öğretilmesi gerekmektedir. Çocuklarda alıcı dil ifade edici dilden önce gelişmektedir. Alıcı dil gelişimini desteklemek için aile ve öğretmen basit, kısa cümleler ve sözel ifadeleri tekrarlamaları gerekmektedir. Türkçe'yi etkin olarak kullanmada karşılaşılan sorunları en aza indirmek için şu eğitim çalışmalarına; Konuşma organlarını konuşmaya hazır hâle getirme, dikkatini sese yoğunlaştırma, alıcı dili geliştirici etkinlikler, ifade edici dili geliştirici etkinlikler e yer verilmelidir (MEB, 2002).

Türkçe öğretiminde ağır düzeyde zihinsel öğrenme yetersizliği olan çocuklar için önemli bir yeri olan Okuma Yazma dersinin genel amacı çocuklara yaşamları boyunca kullanacakları okuma ve yazmanın temel becerilerini kazandırmaktır. Ağır düzeyde öğrenme yetersizliği olan çocuklara çok dikkatli bir hazırlık evresi gerekmektedir. Algılarının her alanında eğitim verilmeli ve çocuğun gereksinimine uygun yöntemler kullanılmalıdır. Okuma yazma dersinde kullanılacak araçlar öğrencilere tanıtılmalı, bunları nasıl kullanacağı öğretilmelidir. Sonra kağıt üzerinde karalamalar, çizgi çalışmaları yapmaları sağlanmalıdır. Okuma yazma öğretiminde harf yöntemi, hece yöntemi, sözcük yöntemi, karma yöntem ve çözümleme yöntemi kullanılmaktadır. Okuma yazma çalışmalarında çocuklara kazandırılacak tümce ve sözcüklerin onların yaşantıları ile ilişkilendirilmesi bu tümce ve sözcüklerin anlamlı duruma gelmesini kolaylaştırır. Okuma yazma etkinliği her zaman birlikte yürütülmelidir, okumasını öğrendiği tümce veya sözcük aynı zamanda yazdırılmalıdır. Ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan çocuklarda daha çok okuduğunu anlama konusunda problem yaşanmaktadır. Okuduğunu anlama, metni anlamadır. Bunun için

metinde geçen sözcüklerin anlamının bilinmesi gerekir. Metni oluşturan tümce ve paragraflar arasında ilişki kurmak ve doğru anlamları zihinde oluşturmak gerekmektedir. Okuduğunu anlama öğretiminin amacı da bu ilişkileri kurmayı çocuklara öğretmektir. Okunan metni anlayıp anlamadığı o metinle ilgili soruya cevap vermesi ve metni olay sırasına göre anlatması ile değerlendirilir. Ayrıca çocuğun okuduğunu anlama becerisi kazanması için öğretimde ipuçları, pekiştirme, öğrenci katılımı, dönüt ve düzeltme gibi öğretimsel süreçler oldukça önemlidir. Ayrıca genel ve özel amaçlar bulunmaktadır. Amaç, davranışlar ve konular yer almaktadır. Programın son kısmında örnek işlenişe yer verilmektedir. Bu işleniş performans kayıt tablosu, ders öncesi hazırlık, derse giriş, dersi sunma ve değerlendirme alt bölümlerine ayrılarak örneklendirilmiştir (MEB, 2002).

Matematik programında çocukların günlük hayatını kolaylaştırmaları ve karşılaştıkları sorunları çözmede kullanabilecekleri kavram ve becerileri kazanmaları amaçlanmıştır. Matematik konuları soyut özellik gösterdiği için ağır düzeyde zihinsel öğrenme yetersizliği olan çocuklar bu konuları öğrenmede zorluklar yaşamaktadırlar. Bu nedenle matematik konuları uygun araç gereçlerle, yöntem, tekniklerle ve ortamın düzenlenmesiyle daha somut hâle getirilerek işlenmelidir. Programda yer alan amaç ve davranışlar kolaydan zora, basitten karmaşığa ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde düzenlenmiştir. Programda varlıklar arasındaki ilişkiler, ritmik saymalar, kümeler, doğal sayılar, işlemler, ölçüler ve geometri ünitelerine yer verilmiştir. Varlıklar arasındaki ilişkiler konusunda yapılacak çalışmalar azlık-çokluk, büyüklük-küçüklük, sağda-solda, aşağıda-yukarıda, önde-arkada, yakında-uzakta, ağır-hafif gibi ilişkilerdir. Ritmik saymalarda önce sözlü sayma daha sonra varlık sayma çalışmalarıyla devam edilir. İleriye ve geriye ritmik saymalar öğrencilerin toplama, çıkarma ve çarpma işlemini daha kolay yapmalarını sağlayacaktır. Doğal sayılar kavratılırken sayının yakın çevreden varlıklarla eşlenerek verilmesi çocukların sayı kavramına ulaşmasını sağlar. Varlıklarla yapılan çalışmalar yerini simgelere bırakır. İşlemler kavratılırken varlıklar çalışmaların hareket noktası olmalıdır. Varlıkların bir araya gelmeleri, bir arada bulunan varlıklardan bazılarının ayrılması, bölünmeleri gibi çalışmalar yaptırılmalı ve bunlardan işlem kavramlarının kazandırılmasında yararlanılmalıdır. Ölçülerin öğretiminde önce parmak, karış ve adım gibi doğal ölçüler daha sonra standart ölçü

birimlerinin tanıtılmasına yer verilmelidir. Çocuğun çevresinde kullandıkları geometrik cisimler sınıfa getirilmelidir. Öğrencinin bu cisimlere dokunmasına ve incelenmesine izin verilmelidir. Matematikte kavram öğretiminde açık anlatım yönteminin daha etkili ve kalıcı olduğu bilinmektedir. Öğretmen öğrencinin performansına göre bireysel veya grup eğitimini planlamalıdır (MEB, 2002).

Beden eğitimi dersi ağır düzeyde öğrenme yetersizliği olan çocuklarda motor becerilerinin geliştirilmesini sağlamalarına, sosyal yaşam becerilerini kazanmalarına, kendilerini tanımalarına ve bağımsız şekilde yaşamalarına yardımcı olur. Beden eğitimi dersine geçilmeden önce öğrenciler sağlık kontrolünden geçirilmeli, sporu engelleyen durumları tespit edilmeli daha sonra öğrencinin beden yapısı, ilgi ve ihtiyacına göre ders planlanmalıdır. Beden eğitimi dersinde etkinlikler öğrencileri bıktırmayacak, yormayacak uzunlukta olmalıdır. Her bir beceride kısa, net ve basit yönergeler yer verilmelidir. Ders uygun araç ve gereçlerle desteklenmelidir. Rahat hareket edecek kıyafetler giymeleri sağlanmalıdır. Zor yapılan hareketlerde gerekirse öğrenciye fiziksel yardımda bulunulmalı öğrenci cesaretlendirilmelidir (MEB, 2002).

Resim iş dersi duygu ve düşüncelerin ifade edildiği bir derstir. Çocuklar iç dünyalarını doğal biçimde ifade ederek çevreyi algılama biçimlerini ortaya koyarlar. Çocukların resim yapmadaki gelişim süreci karalama evresi, şema öncesi dönem, şematik dönem, gerçekçilik dönemi, görünürde doğalcılık dönemidir. Ders planlanırken öğrencinin gelişim özellikleri ve bireysel yeterlilikleri göz önünde bulundurulmalıdır. Resim iş becerileriyle öğrencinin bir işe yönelmesini, el göz koordinasyonunu kazanmasını, küçük kas gelişimini kazanmasını fiziksel ve duygusal yönden gelişmesini sağlamaktadır. Öğretmen etkinlikleri planlarken kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru bir sıra izlemelidir. Ayrıca öğrenciye kullandığı malzemeyi ekonomik ve düzenli kullanma, etkinliklerden sonra ortamın temizliği ile ilgili alışkanlıkları kazandırmalıdır (MEB, 2002).

Ağır düzeyde zihinsel öğrenme yetersizliği olan çocuklara verilecek müzik eğitimiyle; göz kontağı kurma, sesleri tanıma, sesleri ayırt etme, sesin kaynağını bulma, vücudunu tanıma, basit ritim tutma, basit müzikli oyunlar oynama, yeni sözcükler

kazanma, müzik aletlerini öğrenme becerilerinin kazandırılması amaçlanmaktadır. Ritimli ve müzikli hareketler çocuğın kendini keşfetmesini ve yeteneklerini fark etmesini sağlar. Ritim aletleri müzik ve ront esnasında kullanılabilir. Şarkılar bireysel ve grupla söylenmelidir. Şarkı esnasında uygun yürüyüş ve tempo tutma ritim duygusunun gelişmesini sağlamaktadır (MEB, 2002).

Beslenme dersini amacı beslenme ihtiyacını bağımsız olarak gerçekleştirmesini sağlamaktır. Beslenme becerisini gerçekleştirebilmesi için çocuğın belli önkoşul becerilere sahip olması gerekmektedir. Bu n koşul becerilerin ne derece sahip olduğunu belirledikten sonra beslenme dersinde neler öğretileceğine karar verilmektedir. Doğal ortamda yapılan ğretim daha kalıcı ve genellenebilir olduğu için ğretim yemekhanede gerçekleştirilmelidir. Ayrıca beslenme becerilerinin öğretimine öğün zamanlarında yapılmasına dikkat edilmelidir. Öğretimde kullanılan masa ve sandalye öğrencinin fiziksel özelliklerine uygun olmalıdır. atal, kaşık, bardak vb. araçların büyüklüğü eline ve ağızına uygun olmalıdır (MEB, 2002).

Trafik ve İlk Yardım dersinin amacı; ağır düzeyde zihinsel öğrenme yetersizliğı olan çocukları yaşadıkları çevrede, kendi güvenliklerini sağlayabilecek düzeye getirmektir. Bu derste ocuk bir yaya olarak trafikte nasıl davranacağını, trafiğın ne olduğunu, temel ilkyardım uygulamalarının neler olduğunu öğrenirler. Bu dersin işlenişi görsel, açık, anlaşılır şekilde ve uygulamalı bir biçimde verilmelidir. Trafik ve İlk Yardım dersinde önce bireysel olarak daha sonra grupla ğretim yapılmalıdır. Son olarak da doğal ortamda uygulamalar yapılmalıdır. Trafikte kullanılan işaret ve levhalar çocuklara tanıtılmalı ve bunların ne anlama geldiğı öğretilmelidir. Bu derste öğrencilere kazalarda ilk yardım uygulayabilmeleri hedeflenmektedir. Ufak yaralanmalarda öğrenciye kontrollü olarak müdahale şansı verilmelidir öğrenciyi merkez alan bir yaklaşımla hazırlanan bu program, ağır düzeyde öğrenme yetersizliğı olan çocuklara eğıtim vermek üzere açılan Eğıtim Uygulama Okullarında uygulanmaktadır (MEB, 2002).

Ayrıca eğıtim uygulama okulu eğıtim programının açıklamalar kısmında zihinsel öğrenme yetersizliğı olan çocukların farklı özelliklere sahip olmaları sebebiyle

eğitsel gereksinimlerinin karşılanabilmesi amacıyla bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanmalı ve uygulanmalı denilmektedir (MEB, 2002).

2.2. Eğitimde Program Değerlendirme

Eğitimde değerlendirme, öğrencilerin eksikliklerini belirleme, amaçlara ne oranda ulaştıklarını tespit etme, uygulanan yöntemin etkinliğini anlama, uygulanan programın ne oranda etkili ve verimli olduğunu belirleme, yeni bir programın geliştirilmesine yönelik etkileri belirleme ve okul uygulamalarını topluma gösterme vb. gibi çeşitli amaçlarla yapılır (Doğan, 1997, Marsh ve Willis, 2007).

Değerlendirme bir program geliştirme faaliyetinin önemli bir aşamasıdır ve sürekli bir yönünü oluşturur. Bu süreçte alınan sonuçlar veya dönütler programın daha iyi geliştirilmesi için kullanılır (Varış, 1997). Tyler (1949)'a göre, değerlendirme bir program çalışmasının temel fonksiyonudur ve değerlendirme süreci, bir programın hedeflerinin ve değiştirmesi beklenen davranışların tam olarak ne düzeyde gerçekleştirildiğini belirleme sürecidir (Akt: Özdemir, 2009). Bu bağlamda, program değerlendirme, en genel anlamda, gözlem ve çeşitli ölçme araçları ile eğitim programının etkililiği hakkında veri toplama, elde edilen verileri programın etkililiğinin işaretçileri olan ölçütlerle karşılaştırıp yorumlama ve programın etkililiği hakkında karar verme süreci (Erden, 1998) olarak tanımlanabilir.

Program değerlendirmenin temel amacı, eğitim programının arzulanan genel amaçlarının ve özel hedeflerinin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini saptamaktır. Bunun yanında, eğitim programının uygulamada işleyip işlemediğini ve değiştirilmesi gereken yönlerinin neler olduğunu, mevcut programın etkililiğini, okulların ürünlerinin yüksek öğretimde ve iş hayatında başarılı olup olmadığını, programların uygun maliyetli olup olmadığını ve mesleki yönden akreditasyonu sağlamayı belirlemeyi amaçlar (Oliva, 2009; Wolf, Hill ve Evers, 2006).

Program değerlendirmenin, genelde programa dayalı eğitim kaynaklarını kabul

etme, değiştirme ya da ortadan kaldırma kararının verilebileceği bilgileri içediğini belirtmiştir. Değerlendirme sonuçları program geliştirme uzmanlarına programa devam, gözden geçirme veya yeni bir aşamaya geçme konusunda bilgi vermektedir. Bunun yanı sıra karar vermede, sonuç çıkarmada ve programla ilgili kararları bilgiye dayandırmada program geliştirme uzmanına yetki verir (Demirel, 2006).

2.3. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde engellilerin eğitiminde uygulanan eğitim programlarını inceleyen araştırmalara yer verilmiştir.

2.3.1. Özel eğitim programlarıyla ilgili araştırmalar

Akkuş, (2007) “Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği (Eğitilebilir) Olan Çocuklar İlköğretim Eğitim Programının Değerlendirilmesi için; eğitilebilir çocuklar ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda programın etkililiğinin saptanmasını amaçlamıştır. Araştırma tarama türünde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma evrenini Türkiye’deki eğitilebilir çocuklar ilköğretim okullarında çalışan öğretmenler oluşturmuştur. Araştırmada veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan 63 maddelik anket formu kullanılarak toplanmıştır. Öğretmen görüşlerine göre öğretmenlerin eğitim programını tam olarak uygulayamadıkları, uygulama sırasında sorunlar yaşadıkları eğitim programında belirtilen amaçların öğrenci düzeylerinin üzerinde olduğu, programın soyut kavramlar içediği ve bununda öğrenci başarısını olumsuz etkilediği belirtilmiştir. Eğitim programında belirtilen içeriği uygulamaya aktaracak kitap ve materyallerin olmaması öğretmenleri ders işlerken kendi çözüm önerilerini geliştirmeye zorladığı özel eğitim alanındaki maddi ve manevi yetersizlikler, sosyal ve sportif faaliyetlerin sınırlı olduğu, aile desteğinin beklenen seviyede olmadığı öğrencileri olumsuz etkilediği gibi öğretmenlerin çalışma performanslarını da düşüren sonuçlara ulaşılmıştır.

Gürgür, (2001) “İşitme Engelliler İlköğretim Okulunda Uygulanan Eğitim

Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri”ne yönelik bir araştırma yapmıştır. Araştırmada işitme engelliler okulunda çalışan öğretmenlerin uygulanan İşitme Engelliler Eğitim Programına ilişkin görüşleri görüşme yöntemiyle alınmıştır. Araştırma sonucunda; ilköğretim programının içerik olarak işitme engelli öğrencilere uygun hale getirilmesi gerektiği, öğretim programında bulunan öğretim yöntemlerinin geliştirilerek öğretim yöntemlerine uygun araç gereçlerin sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

Özer, (1995) Türkiye’de zihin engellilere yönelik öğretmen yetiştiren üç programdan biri olan Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Zihin Engellilerin Öğretmenliği Programı’nın içerik ögesini mezun görüşlerine dayalı olarak değerlendirmiştir. 1992-1994 yılları arasında mezun olmuş ve zihin engellilerin eğitimi alanında resmi özel eğitim kurumlarında çalışmakta olan 34 mezunun programın içerik ögesi hakkındaki görüşleri alınmıştır. Araştırma betimsel yöntemle gerçekleştirilmiş olup veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen "Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Zihin Engelliler Öğretmenliği Programı’nın Değerlendirilmesi Anketi" kullanılmıştır. Araştırmada görüşü alman mezunlar, öğretmenlik meslek bilgisi, genel eğitim, özel eğitim, davranış ve sınıf kontrolü konuları ile ilgili edindikleri bilgi ve becerileri özel eğitim öğretmeni olarak çalışırken yeterli bulurken; çocuk gelişimi, belirli derslerin ve becerilerin öğretimi, seçmeli branş ve öğretmenlik uygulaması konuları ile ilgili edindikleri bilgi ve becerileri ise yetersiz bulmuşlardır. Mezunlar, öğrenim gördükleri programda almış oldukları derslerden, davranış değiştirme, özbakım becerilerinin kazandırılması, özel eğitim programlarının bireyselleştirilmesi, aile ve çevre eğitimi, öğrenme psikolojisi, özel eğitimde araç-gereç geliştirme, özel eğitime giriş ve okul öncesi eğitim derslerini alanda çalışırken en çok yararlanan dersler olarak bildirmişlerdir. Birden fazla mezun tarafından programa konulması önerilen dersler, ilkokuma-yazma öğretimi, bilimsel araştırma teknikleri, fizyoterapi, eğitimde dramatizasyon, cinsel eğitim ve zihin engelli çocuklarda dil eğitimi dersleridir. Mezunlar, öğrenim gördükleri programın ders çeşidi, ders saatleri ve derslerin yarıyıllara göre dağılımlarını genel olarak yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir. Elde edilen bulgular ışığında, yetersiz bulunan konularla ilgili derslerin içeriklerinin gözden geçirilmesi, bu derslerin uygulama ile desteklenerek özel eğitim öğretmenliği için işlevsel hale getirilmesi, son sınıfta yapılan öğretmenlik uygulamasının süresinin

arttırılarak mezunların gerçek yaşamdaki çalışma ortamlarına uygunluk gösterecek şekilde yeniden düzenlenmesi ve programa bilimsel araştırma teknikleri, fizyoterapi, eğitimde dramatizasyon ve cinsel eğitim konularını içeren derslerin konulması önerilmiştir.

Deniz, (1996) “Eğitilebilir Çocuklar İlkokul II. Devre Matematik Ders Programının Öğrenci Başarısı ve Öğretmen Tutumları Üzerindeki Etkisi”ni inceleyen bir araştırmasında; eğitilebilir zekâ düzeyindeki kaynaştırma programını izleyen öğrencilerin cinsiyetleri, zekâ düzeyi, yaşları ile sınıf öğretmenlerinin cinsiyeti, yaşı, kıdemlerinin bağımsız değişken olarak alındığı deneysel bir çalışma yapmıştır. Araştırma sonucunda Eğitilebilir İlkokul Programı’nı uygulayan sınıf öğretmenlerinin, bu programların hazırlık aşamasında görüşlerinin alınması, programın uygulama sürecindeki öğretmen tutumlarını etkileyeceği belirtilmiştir. Alanda çalışan öğretmenlerin eksikliklerini ve yetersizliklerini giderebilmek için uygun program tasarıları hazırlanması ve bu programların içerisinde öğrenciye kazandırılacak hedef ve davranışları eğitim durumları, değerlendirme ölçütlerinin her ders için ayrı ayrı hazırlanması gerektiği normal okullarda kaynaştırma programında yer alan öğrencilere yönelik Eğitilebilir İlkokul Programına uygun ders kitaplarının hazırlanması önerilmiştir.

Şahsuvaroğlu, (2003) “Eğitilebilir Zihinsel Engelli Olan İlköğretim II. Kademe Öğrencileri İçin Geliştirilen Mesleki Farkındalık Eğitiminin Değerlendirilmesi” araştırmasını yapmıştır. Araştırmada; zihinsel engelli öğrencilerle çalışan öğretmenler ile birlikte “Mesleki Farkındalık Eğitimi Programı eğitilebilir zihinsel engelli olan ilköğretim II. kademe öğrencilerine uygulanmıştır. Programın öğrencilerin mesleki farkındalıklarının ne yönde etkilediği incelenmiştir. Zihinsel engellilerle çalışan öğretmenlere uygulanan Mesleki Değerlendirme Formu sonucunda “Mesleki Farkındalık Eğitimin ” uygun olduğu ortaya çıkmıştır

Timuçin, (2000) “Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilerin Yapabildiklerine Göre Hazırlanarak Sınıf Öğretmenine Verilen Öğretim Planın Ders Amaçlarını Gerçekleştirme Düzeyi” çalışmasını yapmıştır. Çalışmada; zekâ bölümlerine göre

eğitim ortamlarına yerleştirilen öğrencilerin sınıfta yapabildiklerine göre hazırlanan öğretim planıyla yapılan öğretim, zihinsel yetersizliği olan öğrencilerde matematiğe hazırlık ders amaçlarının gerçekleşmesine yol açtığı izlenimi edinilmediği belirtilmiştir. Ayrıca araştırmada, Hayat Bilgisi dersi Evimiz ve Ailemiz ünitesinin kavramlarıyla ilgili amaçların gerçekleşmesine yol açmadığı izlenimi edinilmiştir. Bu sonuçlar, öğrencilerin yapabildiğine göre hazırlanan öğretim planıyla yapılan öğretimin, zihinsel yetersizliği olan öğrencilerde ders amaçlarının gerçekleşmesine yol açtığı ve geleneksel öğretimin, sınıftaki zihinsel yetersizliği olan öğrencilerde ders amaçlarının gerçekleşmesine yol açmadığını göstermiştir. Araştırma sonuçlarına göre eğitim yılı başında öğrencilerin yapabildiğine göre öğretim planları hazırlanmalı ve öğretim yılı sonunda öğretim planları gözden geçirilmesi gerektiği önerilmiştir. Öğrencilerin gelişim ya da disiplin alanlarında yapabildiklerini ortaya çıkaracak nitelikte ölçü araçlarının geliştirilmesi ve varolan programların incelenerek öğrencilerin gereksinimlerine göre program uyarlamaları yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Karataş Bezdüz, (1996) “Eğitilebilir Zihinsel Engelli Çocuklar İlkokul Müzik Dersi Öğretim Programının İncelenmesi ve Değerlendirilmesi” çalışmasını yapmıştır. Çalışma sonucunda Eğitilebilir Zihinsel Engelli Çocuklar İlkokul Müzik Dersi Öğretim Programının öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda öğretmenlerin görüşleri alınarak gözden geçirilip Müzik Eğitiminde program geliştirme esasları doğrultusunda yeniden geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Eğitilebilir Engelli çocuklara uygun müzik ders kitaplarının bulunmadığı ve bu öğrencilere uygun müzik kitaplarının hazırlanması gerektiği vurgulanmıştır.

Sarıkaya, (2007) Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezlerinde çalışan öğretmenlerin iş doyum düzeyleri mezun olunan okul, cinsiyet, branş, deneyim ve medeni durum olmak üzere beş değişkene göre incelemiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Minnesota İş Doyumu Ölçeği” (MSQ) kullanılmıştır. Çalışmada 2005-2006 eğitim öğretim yılında 13 Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezinde görev yapan 106 öğretmenden olmuştur. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda; Ankara ili Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezlerinde çalışan öğretmenlerin iş doyum düzeyleri faktör analizi sonuçlarına göre orta ve ortanın altında bulunmuştur.

Öğretmenlerin branş, cinsiyet, eğitim durumu, mesleki deneyim ve medeni duruma göre iş doyum düzeylerini etkileyen etmenler arasında önemli farklılıklar bulunmamıştır.

Mastropieri ve Scruggs, (2000) kaynaştırmaya ilişkin olumsuz görüşlere sahip olan öğretmenlerin, özel gereksinimi olan öğrencilere uygun öğretim programı hazırlamamalarının ve uygulama konusunda da yeterli donanıma sahip olmamalarının, kaynaştırma uygulaması önünde bir engel oluşturduğunu ve kaynaştırmaya devam eden öğrencilerin genel eğitimde zorlanmalarına neden olduğunu belirtmişlerdir.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, katılımcıların özellikleri, verilerin toplanması, geçerlik güvenirlik ve verilerin çözümlenmesi yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmalar bir alanda derinlemesine veri toplanmasına olanak sağlayan bir araştırma modeli olduğu için bu araştırmada derinlemesine bir çalışma yapılmıştır. Nitel araştırmada veriler uzun bir süre içerisinde farklı değişkenlerle ilgili olarak doğal ortamlarda toplanmaktadır. Nitel araştırmada yaygın olarak kullanılan üç tür veri toplama tekniği vardır. Bunlar; görüşme, gözlem ve yazılı dokümanların incelenmesidir. Görüşme; bir kişi veya grupla yapılabilen amaçlı söyleşilerdir. Görüşme en yaygın gruplandırma şekliyle yapılandırılmış görüşme, yapılandırılmamış görüşme ve yarı yapılandırılmış görüşme şeklinde sınıflandırılmaktadır (Uzuner, 1998; Yıldırım ve Şimşek, 1999).

Yapılandırılmış görüşme, bu görüşme şeklinde kendisiyle görüşülen kişilerden alınacak cevaplar araştırmacı tarafından önceden hazırlanır. Kendisi ile görüşülen kişilerden, vereceği cevapları, araştırmacının önceden hazırladığı seçenekler arasından seçmesi istenir (Öncül, 2003).

Yapılandırılmamış görüşme, yapılandırılmış görüşme türünden farklı olarak esnektir (Berg, 1998). Yapılandırılmamış görüşmelerde en yaygın olarak kullanılan 'sohbet şeklinde görüşme' olup; görüşmenin karşılıklı bir diyalog içerisinde

‘amaçlı sohbetler’ olarak gerçekleştirilmesidir (Ekiz, 2003). Böyle bir görüşmede standart, önceden hazırlanmış sorular olmadığı gibi, yanıtlarda da herhangi bir kısıtlama söz konusu değildir. Araştırmacının elinde önceden saptanmış bir dizi konu ya da alan vardır. Sorular konuşmanın anlık akışı içinde kendiliğinden gelişir (Yıldırım ve Şimsek, 2000).

Yarı yapılandırılmış görüşmelerde, bir dizi soru sorulur (Kırcaali İftar, 2004). Bu tür görüşmelerde araştırmacı, soruları sorarken görüşmenin yapıldığı kişiye gerektiğinde ek açıklamalar yaparak cevapların ayrıntılı verilmesini sağlayabilir (Gay, 1996, Akt.: Acar, 2000). Bu tip görüşmelerde görüşmeci ve görüşülen arasında görüşülenin yanıtlarına dayalı olarak konuyu derinlemesine inceleme, açma ve tartımsa ortamı yaratılabilir (Cavkaytar, 2002).

Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

3.2. Araştırma Süreci

Araştırma süreci katılımcılar, verilerin toplanması, veri toplama araçları, görüşme süreci ve araştırma ortamlarından oluşmaktadır.

3.2.1. Katılımcılar

2010-2011 eğitim öğretim yılında eğitim uygulama okullarında görev yapan erişilebilir örnekleme yöntemi ile belirlenmiş olup 7 kadın ve 8 erkek olmak üzere toplam 15 öğretmenden oluşmaktadır.

Tablo 1’de eğitim uygulama okullarında görev yapan öğretmenlere ait demografik özellikler yer almaktadır.

Tablo 1. Eğitim Uygulama Okullarında Görev Yapan Öğretmenlere Ait Demografik Özellikler

Öğretmenin kod numarası	Cinsiyeti	Mezun Olduğu Program Türü	Mesleki Kıdem	Özel eğitime ilişkin katılmış oldukları hizmet içi eğitim programı	Uygulanan programın sınıf düzeyi
1	E	Zihin Engelliler Öğretmenliği	6-10	ÖEHİP	4
2	E	Sınıf Öğretmenliği	21 ve üstü	SP	7
3	K	Zihin Engelliler Öğretmenliği	1-5		8
4	E	Zihin Engelliler Öğretmenliği	6-10		4
5	K	Zihin Engelliler Öğretmenliği	6-10		6
6	K	Zihin Engelliler Öğretmenliği	1-5		8
7	K	Zihin Engelliler Öğretmenliği	1-5	-ÖEHİP	5
8	E	Sınıf Öğretmenliği	21 ve üstü	-SP -KHİP -ÖEHİP	8
9	E	Zihin Engelliler Öğretmenliği	6-10	-ÖEHİP	4-5-6
10	K	Zihin Engelliler Öğretmenliği	1-5		1
11	K	Zihin Engelliler Öğretmenliği	1-5		4
12	E	Zihin Engelliler Öğretmenliği	6-10		4
13	E	Zihin Engelliler Öğretmenliği	1-5		5
14	E	Diğer (eğitim bilimleri öğretmenliği)	6-10	-SP -D	3
15	K	İşitme Engelliler Öğretmenliği	6-10	SP	2

SP: Zihin Engelliler Sınıf Öğretmenliği Sertifika Programı

ÖEHİP: Özel Eğitime İlişkin Diğer Hizmet İçi Eğitim Programları

KHİP: Kaynaştırmaya İlişkin Hizmet İçi Eğitim Programları

D: Diğer

3.2.2. Verilerin toplanması

Araştırmacı tarafından bütün görüşmelerin öncesinde görüşülecek öğretmene araştırmanın amacının ne olduğu açıklanmıştır. Araştırmacı görüşme yapacağı öğretmene, görüşme sırasında akıcılığın bozulmaması, görüşme sonuçlarının daha

ayrıntılı değerlendirilebilmesi ve söylediklerinin eksiksiz kaydedilebilmesi için görüşmeler sırasında ses kayıt cihazı kullanılarak görüşmelerin kayıt edileceğini belirtmiştir. Ayrıca bu kayıtların ve dökümlerinin güvenilirlik çalışması yapacak olan uzman dışında hiç kimse tarafından dinlenmeyeceğini veya okunmayacağını ifade etmiştir. Araştırmacı, soruların anlaşılmadığı takdirde tekrar okunabileceğini özellikle belirtmiştir.

Görüşme soruları belirlenen sıraya göre sorulmuştur. Görüşme sırasında öğretmen soruya tam olarak cevap vermezse soruyu daha açık ve anlaşılır yanıtlaması istenmiş daha sonra eklemek istediği başka bir şeyin olup olmadığı sorulmuştur. Görüşme esnasında gerekli görüldüğünde gerekli açıklamalar yapılmıştır. Görüşmeler yapılırken, görüşme yapılacak öğretmenlerin isimlerinin kullanılmamasına karar verilmiştir.

3.2.3. Veri toplama aracı

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak görüşme soruları kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından, bu araştırmanın amacı doğrultusunda ilgili literatür incelenerek görüşme formu geliştirilmiştir. Görüşme formunu geliştirmek amacıyla, öncelikle sorulacak sorular ana başlıklar halinde belirlenmiş, daha sonra başlıklarla ilgili alt sorular hazırlanmıştır. Araştırmada kullanılacak olan görüşme formunun uygunluğunu saptamak amacıyla, görüşme formu, alandan üç uzman tarafından incelenmiş ve forma son şekli verilmiştir (Ek-1). Bu çalışmalar sonucunda, soru maddelerinin uygunluğu saptanmıştır. Araştırmacının görüşme tekniğinde yeterliliğini arttırmak amacıyla alandan iki uzmanla bu sorularla görüşme yapılmış, uzman dönütüne uygun olarak iki pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Pilot görüşme yapılan bu öğretmenler daha sonra araştırma kapsamının dışında bırakılmıştır.

Görüşme formuyla birlikte öğretmenlerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla kişisel bilgi formu verilmiştir. Formda cinsiyeti, mezun olduğu program türü, kıdem, özel eğitime ilişkin katılmış oldukları hizmet içi eğitim programı ve uygulanan

programın sınıf düzeyi sorularına yer verilmiştir.

3.2.4. Görüşme süreci

Araştırma yapılacak okulların ve okuldaki öğretmenlerin belirlenmesinden sonra, araştırmacı adı geçen her okula telefon ederek okul müdürü ile görüşmüştür. Telefon görüşmeleri sırasında araştırmacı kendisini tanıtmış, çalışmasının amacını kısaca açıklamış ve okuldaki araştırmaya katılması planlanan öğretmenlerin listesini okul müdürüne iletmiştir. Araştırmacı, okuldaki görüşülmesi planlanan öğretmen ile de aynı gün telefonla görüşerek yüz yüze görüşebilmek için bir randevu almıştır. Araştırmacı randevu aldığı gün okula giderek, okul müdürü ve öğretmen ile okul müdürünün odasında birlikte görüşerek, kendilerine araştırmasının amacını ve nasıl yürütüleceğini açıklamıştır. Görüşülen tüm okul müdürleri ve öğretmenler görüşmelerin yapılmasıyla ilgili bir sakınca olmadığını ifade etmişlerdir. Bunların yanı sıra öğretmenlere konuşma hızıyla yazılı olarak kayıt tutulmasının zor olması nedeniyle görüşmelerin ses kayıt cihazı ile kaydetmek için izin istenmiş ve görüşmelerin gizli tutulacağı, araştırma için kullanılacağı ifade edilmiştir. Görüşmeler sırasında öğretmenlerin her birine toplam 9 tane soru sorulmuştur. Görüşmeler ;1.öğretmenle 16 dk, 2.öğretmenle 15dk, 3.öğretmenle 18dk, 4.öğretmenle 16dk, 5.öğretmenle 14 dk, 6.öğretmenle 20dk, 7.öğretmenle 17dk, 8.öğretmenle 19dk, 9.öğretmenle 19dk, 10.öğretmenle 20dk, 11.öğretmenle 20dk, 12.öğretmenle 14dk, 13.öğretmenle 18dk, 14.öğretmenle 21 dk ve 15.öğretmenle 19dk sürmüştür

3.2.5. Araştırma ortamları

Araştırma toplam 2 okulda gerçekleştirilmiştir. Seçim yapılacak okulların birbirine yakınlığına, araştırma sürecini kolaylaştırması amacıyla dikkat edilmiştir.

Görüşmeler; 13 öğretmenle ders çıkışında okulda, 2'si ile evinde gerçekleştirilmiştir. Okullarda gerçekleştirilen görüşmelerin 3'ü müdür odasında, 10'u, öğretmenin kendi sınıfında, birebir olarak gerçekleştirilmiştir. Ancak, görüşme yapılan yere başka kişi girmişse, görüşülen öğretmen veya araştırmacı rahatsızlanmışsa,

görüşmeye ara verilerek ses kayıt cihazı kapatılmıştır. Sorun giderildikten sonra, kalınan yerden görüşmeye devam edilmiştir. Görüşmelerin tamamı araştırmacı tarafından ve bire bir gerçekleştirilmiştir.

3.3. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerliği oluşturmayı sağlayan en önemli özellikler, araştırma alanına olan yatkınlık, yüz yüze görüşmeler yoluyla ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplama, gözlemler yoluyla doğrudan ve olayın geçtiği doğal ortam içinde bilgi toplama, uzun süreli bilgi toplama ve elde edilen bilgilerin doğrulanması için alana geri gidebilme ve ek bilgi toplama olanağının olmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Bu araştırmada, görüşülen katılımcılardan doğrudan ve ayrıntılı olarak bilgi alınmış ve bu sonuçlar yorumlanmıştır. Nitel araştırmalarda iç geçerliği yüksek kılabilmek için, Yıldırım ve Şimşek (2003)'in önerdiği dokuz yol (bulguların ortama bağlı olarak anlamlı olup olmadığı, kendi içerisinde tutarlı olup olmadığı, ilgili literatürdeki sonuçlarla karşılaştırılması, kavramsal çerçeveye ve kuramlara uygunluğu, bulguları açıklamak için alternatif yollar kullanma, araştırmaya katılanların araştırmayı anlamlı bulması, genellemelerin elde edilen verilerle tutarlılığı) izlenerek iç geçerliliğine bakılmıştır. Araştırma bulguları, benzer ortam ve durumlarla sınırlı olarak genellemelere (Yıldırım ve Şimşek, 2003) gidilebilir. Bu da araştırmacının dış geçerliliğini sağlamaktadır. İç güvenirlik, başka araştırmacıların aynı veriyi kullanarak aynı sonuçlara ulaşıp ulaşamayacağına ilişkindir (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Bu araştırmacının iç güvenirliği açısından veriler iki araştırmacı tarafından çözümlenmiş ve karşılaştırılmıştır. Benzerlik gösterenler bulgu olarak kabul edilmiştir. Dış güvenirlik açısından ise, araştırmacının alabileceği en önemli önlem, gerek araştırmacının temel aşamaları, gerekse, araştırma sürecindeki kendi konumu ve yaklaşımı konusunda ayrıntılı ve açık bilgi vermektir (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Bu araştırmada izlenen aşamalar ayrıntılı bir şekilde ele alınmış ve elde edilen sonuçların toplanan verilere bağlı olduğu ve ön yargılardan uzak olarak sonuçların yorumlandığı düşünülerek dış güvenirlik açısından gerekli önlemler alınmıştır.

3.4. Verilerin Analiz Edilmesi

Araştırma verilerinin analizinde nitel araştırma yöntemlerinde kullanılan analiz yaklaşımlarından Betimsel Analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak sunulabilir. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde betimlemektir. Daha sonra yapılan betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve bir takım sonuçlara ulaşılır. Ortaya çıkan temaların ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması ve ileriye yönelik tahminlerde bulunulması da, araştırmacının yapacağı yorumların boyutları arasında yer alabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

Betimsel analiz dört aşamada yapılır: Betimsel analiz için çerçeve oluşturma aşaması araştırmanın kavramsal çerçevesinden yola çıkarak ya da görüşme ve gözlemlerde yer alan boyutlardan yola çıkarak verilerin analizi için bir çerçeve oluşturulur. Oluşturulan çerçeve verilerin hangi temalar altında düzenleneceğini ve sunulacağını belirler. Tematik çerçeveye göre veriler okunur ve düzenlenir. Veriler tanımlayıcı şekilde seçilir, anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilir. Okuma ve veri düzenleme aşamasında bulgulara yönelik kullanılacak olan doğrudan alıntılar belirlenmelidir. Bulguların tanımlanması aşamasında ise verilerden bulgulara ulaşılması ve bulguların ham veriler ile desteklenmesi gerçekleştirilir. Verilerin ve bulguların açık ve anlaşılır şekilde ortaya konması, kolay okunabilir ve anlaşılabilir bir şekilde, gereksiz tekrarlardan uzak anlatılması araştırmanın anlaşılabilirliği için önemlidir. Bulguların yorumlanması aşamasında ise tanımlanan bulguların açıklanması, ilişkilendirilmesi neden-sonuç ilişkilerinin açıklanması önemlidir. Farklı olgular arasında karşılaştırma yapılması araştırmacının yaptığı yorumların niteliğinin ortaya konmasını destekleyecektir (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

Araştırmacı, görüşmeleri sonuçlandırdıktan sonra kayıtların dökümü

aşamasına geçmiştir. Kayıtların dökümünde her bir öğretmen için ayrı bir görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme sırasında kullanılan ses kayıtlarının, her öğretmen için, hiçbir değişiklik yapılmadan aktarımı yapılmıştır. Bu dökümlerin % 40'ı alan uzmanı tarafından ses kayıtları ile karşılaştırılmış ve dökümlerin doğruluğu incelenmiştir. Görüşme öncesinde öğretmenlerden alınan demografik bilgiler için analiz formu oluşturulmuştur. Veriler bu analiz formuna aktarılmıştır. Analiz aşamasında elde edilen veriler bulguların oluşturulmasında karşılaştırmalı olarak kullanılmıştır. Soruların tespiti aşamasında belirlenmiş olan temalar, öğretmenlerin görüşme dökümleri araştırmacı ve alan uzmanı tarafından okunarak doğrulanmıştır. Bu temaların araştırmanın amacını karşılayabilecek ve soruları kapsayabilecek şekilde olmasına dikkat edilmiştir. Görüşmelerin tamamı alan uzmanı tarafından okunarak değerlendirilmiş ve karşılaştırılarak önceden belirlenmiş temalar altında bulgular ortaya konmuştur.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR ve YORUMLAR

Bu bölümde görüşme yapılan öğretmenlerden araştırma soruları çerçevesinde verdikleri bilgilerden elde edilen araştırmanın bulgularını oluşturan 8 tema yer almaktadır. Araştırmanın bulgularını oluşturan 8 tema şu şekilde sıralanmaktadır.

1. Programın içerisinde yer alan bireyselleştirilmiş eğitim programı, işleniş ve değerlendirme örneklerinin işlevselliğine ilişkin görüşler
2. Programın, öğrenci özelliklerini uygunluğuna ilişkin görüşler
3. Öğretim yöntemlerinin ağır düzeyde zihin engellilerde kullanılan yöntemleri kapsayıp kapsamadığına ilişkin görüşler
4. Programın amaç ifadelerine ilişkin görüşler
5. Programın içeriğine ilişkin görüşler
6. Programın öğretim süreçlerine ilişkin görüşler
7. Programının değerlendirme süreçlerine yönelik görüşler
8. Programının işlevselliğine ilişkin görüşler

4.1. Programın İçerisinde Yer Alan Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı, İşleniş ve Değerlendirme Örneklerinin İşlevselliğine İlişkin Görüşler

Bu başlık altında görüşme yapılan öğretmenlere, mevcut programda yer alan BEP örneğinin işlevselliğine, işleniş örneğinin işlevselliğine, değerlendirme örneğinin işlevselliğine yönelik görüşleri sorulmuş ve 3 alt temaya ulaşılmıştır.

- a. BEP örneğinin işlevselliğine yönelik görüşler
- b. İşleniş örneğinin işlevselliğine yönelik görüşler
- c. Değerlendirme örneğinin işlevselliğine yönelik görüşler

4.1.1. BEP örneğinin işlevselliğine yönelik görüşler

“Programda yer alan örnek BEP’in işlevselliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” görüşme sorusuna bir öğretmen işlevsel olduğu, iki öğretmen kısmen işlevsel olduğu, on iki öğretmen ise işlevsel olmadığını yönünde görüş bildirmiştir.

BEP’in işlevsel olduğunu sadece bir öğretmen (8) ifade etmiştir. Bunun gerekçesini ise “Okullarda uygulanan ve hazırladıkları BEP ile örtüşen bir örnek” olmasına dayandırmıştır. Kısmen işlevsel olduğunu belirten iki öğretmen (5,11) ise “programın BEP’te bulunması gerekenleri tam olarak içermediğine ve eksik yanlarının olmasına” dayandırmışlardır.

Görüşme yapılan öğretmenlerle programda yer alan BEP’in işlevsel olmadığına yönelik görüşler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 2. Programda Yer Alan BEP’in İşlevsel Olmadığına Yönelik Görüşler

<i>BEP’in işlevsel olduğuna yönelik görüşler</i>	f
Uygulama açısından yetersiz olması	5
Ayrıntılı ve anlaşılır olmaması	3
Her öğrenci için uygun olmaması	2
Alan dışından öğretmenler için uygun olmaması	1
Performans düzeyine uygun amaçlar almıyor olması	1
Kalabalık öğrenci grubu için uygun olmaması	1

Tablo 1’de görüldüğü gibi görüşme yapılan öğretmenlerin beşi(1,4,6,12,15) programda yer alan BEP’in uygulama açısından yetersiz olduğunu belirtmiştir. Üç öğretmen(2,13,3) BEP’in ayrıntılı ve anlaşılır olmadığı yönünde görüş bildirmiştir. BEP’in ayrıntılı ve açık olmadığını belirten öğretmenlerden biri (3) aynı zamanda yetersiz olduğu yönünde de görüş bildirmiştir. Görüşmeye katılan iki öğretmen (10,14)ise programda yer alan BEP’in her öğrenci için uygun olmadığını ifade etmiştir. Bir öğretmen “alan dışından öğretmenler için uygun olmadığı”, bir diğer öğretmen (7)“performans düzeyine uygun amaçlar almadığı” ve bir başka öğretmen (5) ise “kalabalık öğrenci grupları için uygun olmadığı” yönünde görüş bildirmişlerdir.

Programda yer alan BEP'in işlevsel olmadığı yönünde görüş belirten öğretmenlerin görüşmelerinden örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

“BEP hazırlık aşaması yüzeysel yazılmış, uygulamaya yönelik bir örnek form verilmemiştir. Şu anda kullanılan kitabın güncellenmesi gerekmektedir. BEP ne kadar iyi hazırlansa da uygulama yoğun olarak grup eğitimi şeklinde olmaktadır.” (Ö 4)

“Hiçbir işlevselliğini görmüyorum. Eğitim uygulama okullarında öğrenciler sınıflarda kategorize ettiği için, performans düzeyine ilişkin uygun amaçlar alınamıyor.” (Ö 7)

“Hazırlanan BEP’ i işlevsel bulmuyorum, en azından her öğrenci için işlevsel değil çünkü eğitim uygulama okullarında çoğunlukla ağır çocuklar var ve bu programda seçilen beceriler öğrenciler için uygun değil.” (Ö 10)

“Programda yer alan örnek BEP ve genel olarak program kitabı belirli kavramları basit düzeyde ele alıp anlatıyor. Belki yol gösteriyor ama bizim öğrencilerimizin çoğu ağır düzeyde olduğu için bize hitap etmiyor.” (Ö 14)

4.1.2. İşleniş örneğinin işlevselliğine yönelik görüşler

Öğretmenlere “programda yer alan işleniş örneğinin işlevselliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltildiğinde beş öğretmen(1,3,8,10,14) işlevsel olduğu, geriye kalan on öğretmen (2,4,5,6,7,9,11,12,13,15) ise işlevsel olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

İşlevsel olduğunu belirten dört öğretmen programda yer alan işleniş örneğinin yeterince ayrıntılı bir şekilde açıklandığını, gerekli bütün bilgilerin yer aldığını belirtmişlerdir. Bir öğretmen ise işleniş örneğinin uygun öğrencilere olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Programda yer alan işleniş örneğinin işlevsel olduğuna ilişkin öğretmenlerin görüşmelerinden örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur:

“İşleniş kısmında gereken performans kaydı için gerekli bilgi verilmekte, pekiştireçle ilgili bilgi içermekte, yöntem ve teknik belirtilmekte, zaman belirtilmekte, derse giriş dikkat çekme, güdülemeye dikkat çekilmekte, tepkilerine göre ne yapılması gerektiği konularında yapılması gerekenler vurgulanmakta, bu açılardan baktığımızda işlevseldir diyebiliriz.” (Ö 1)

“Programda yer alan işleniş örneği uygun öğrencilere göre işlevsel bir uygulama.” (Ö 14)

Görüşmeye katılan öğretmenlerin programda yer alan işleniş örneğinin işlevsel olmadığına yönelik görüşleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Programda Yer Alan İşleniş Örneğinin İşlevsel Olmadığına Yönelik Görüşler

<i>İşleniş Örneğinin İşlevsel Olmadığı Yönünde Görüşler</i>	f
Pratik olmaması	3
Her öğrenciye uygun olmaması	3
Grup öğrencilerine yönelik olmaması	1
Anlaşılır olmaması	1
Başarılı öğrencilere yönelik olması	1
Derslere göre farklılık göstermesi	1

Tablo 2’de görüldüğü gibi üç öğretmen (2,4,7) programda yer alan işleniş örneğinin pratik olmadığı, üç öğretmen (6,13,15) her öğrenciye uygun olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Bir öğretmen (5) işleniş örneğinin grup öğrencilerine yönelik olmadığı, bir öğretmen (9) anlaşılır olmadığı başka bir öğretmen (12) işleniş örneğinin başarılı öğrencilere yönelik olduğunu ifade etmiştir. Bir diğer öğretmen (11) ise programdaki işleniş örneğinin derslere göre farklılık gösterdiği yönünde görüş bildirmiştir.

Programdaki işleniş örneğinin işlevsel olmadığı yönünde öğretmenlerin görüşmelerinden örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

“Uygulama pratik değil, günlük plan üzerinde her şey gösterilmeli uygulaması pratik olarak olmalı. Günlük plan yerine uygun süre aralığında planlar hazırlanabilmeli öğretmen evrak yükünden kurtarılmalı diye düşünüyorum.” (Ö 4)

“MEB’e bağlı kurumlarda grup eğitimi yapılmaktadır. Ortalama 7-8 öğrenciyle bir öğretmen çalışıyorsa derslerin bireysel olarak işleniş hayali bir iddaadan öteye geçemeyeceği kanaatindeyim. Dolayısıyla işlevsel bulmuyorum.” (Ö 5)

“Her öğrencinin anlama tarzı, yöntemi, stratejisi farklıdır. Her öğrenci için uygun değil. O nedenle işlevsel değil.” (Ö 15)

“İşleniş örneği ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır fakat bu işleniş derslere göre

farklılık göstermekte, zaman zaman örneğin dışına da çıkılabilmektedir. Bu nedenle işlevsel bulmuyorum.” (Ö 11)

4.1.3. Değerlendirme örneğinin işlevselliğine yönelik görüşler

Öğretmenlere “programda yer alan değerlendirme örneklerinin ağır düzeyde zihin engelliler düşünüldüğünde işlevselliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir” sorusu yöneltildiğinde bir öğretmen (3) haricinde diğer bütün öğretmenler işlevsel olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Sadece bir öğretmen (7) kısmen işlevsel olabileceğini ifade etmiştir.

Tablo 4. Değerlendirme Örneklerinin Ağır Düzeyde Zihin Engelliler Düşünüldüğünde İşlevsel Olmadığı Yönünde Görüşler

<i>Değerlendirme Örneklerinin Ağır Düzeyde Zihin Engelliler Düşünüldüğünde İşlevsel Olmama Nedenine Yönelik Görüşler</i>	f
Normal öğrencilere yönelik olması	6
Yetersiz ve eksik olması	5
Karışık olması	2
Gerçekçi olmaması	1

Tablo 3’te görüldüğü gibi görüşme yapılan öğretmenlerden altısı (1,3,5,10,12,13) değerlendirme örneklerinin normal öğrencilere yönelik olduğu yönünde, beş öğretmen (2,4,8,14,15) yetersiz ve eksikliklerinin olduğu, iki öğretmen (6,11) karışık olduğu ve bir öğretmen (9) de gerçekçi olmadığı yönünde görüş bildirmiştir.

Programda yer alan değerlendirme örneklerinin ağır düzeyde zihin engelliler düşünüldüğünde işlevsel olmadığı yönünde öğretmenlerin görüşmelerinden örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

“Öğretmen, öğretim sonunda öğrencilerin becerinin her bir basamağını bağımsız yapıp yapamadıklarını ya da hangi ipucuyla yapabildiklerini kaydeder denilmekte fakat bu sürecin nasıl yapılacağı konusunda bilgi verilmemektedir. Değerlendirme kısmının daha detaylandırılması durumunda daha da işlevsel olacağını düşünüyorum.” (Ö 1)

“Programda yer alan değerlendirme örnekleri ağır düzeydeki zihinsel engellileri değerlendirebilecek düzeyde değildir. Zira amaçlar da ağır düzeyde zihinsel engellilere hitap etmemektedir.” (Ö 5)

“Ağır düzeyde engelliler düşünüldüğünde işlevselliğini kaybediyor, değerlendirmede örneği verilen öğrenci gösterebiliyor ve söyleyebiliyor, normal düzeyde öğrenci için hazırlanmış, ağır düzeyde zihin engelli bir çocuğun gösterme ya da söyleme becerisi olmayabilir bunlar göz önünde bulundurulmamıştır.” (Ö 10)

“Ağır düzeyde zihinsel engellilere uygun hedefler çok sınırlı ve eksik olduğunu düşünüyorum. Değerlendirme yapmak da çok zor ve yetersiz yanları bulunuyor.” (Ö 15)

4.2. Programın, Öğrenci Özelliklerini Uygunluğuna İlişkin Görüşler

Mevcut programın, hazırlanmasında ilköğretim çağındaki ağır düzeyde öğrenme yetersizliği olan çocukların gelişim özelliklerini dikkate alınarak hazırlanıp hazırlanmadığı sorulmuştur. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 5. Programın Ağır Düzeyde Öğrenme Yetersizliği Olan Çocukların Gelişim Özelliklerine Yönelik Olarak Hazırlanmasına İlişkin Öğretmen Görüşler

<i>Programın Ağır Düzeyde Öğrenme Yetersizliği Olan Çocukların Gelişim Özelliklerine Yönelik Hazırlanmasına İlişkin Görüşler</i>	f
<i>Kısmen uygun olduğunu düşünenler</i>	
Yeterli ama eksikliklerinin olması	4
<i>Uygun olmadığını düşünenler</i>	
Normal öğrencilere yönelik hazırlanmış olması	5
Farklı düzeydeki öğrencilere uygun olmaması	2
Basit ve özensiz hazırlanmış olması	1
Amaçların belirlenmemiş olması	1
Gerçekçi olmaması	1
Öğrenme özelliklerinin dikkate alınarak hazırlanmamış olması	1

Tablo 4’te görüldüğü gibi dört öğretmen (1,6,7,11) mevcut programın hazırlanmasında ağır düzeyde zihin engelli öğrencilerin özelliklerinin kısmen dikkate alındığı yeterli ama eksiklerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Uygun olmadığını ifade eden beş öğretmen (5,9,12,13,14) normal öğrencilere yönelik olduğunu, iki öğretmen (4,8) farklı düzeydeki öğrencilere uygun olmadığını, bir öğretmen (3) basit ve özensiz

olarak hazırlanmış olduğunu ifade etmiştir. Bir başka öğretmen (15) amaçların belirlenmemiş olduğu, bir öğretmen (10) gerçekçi olmadığı ve bir diğer öğretmen(12) de öğrenme özelliklerinin dikkate alınarak hazırlanmamış olduğu yönünde görüş bildirmiştir.

Programın ağır düzeyde öğrenme yetersizliği olan çocukların gelişim özelliklerine kısmen uygun olarak hazırlandığı yönündeki öğretmen görüşmesine örnek ifadesi aşağıda sunulmuştur.

“Genel olarak baktığımızda ilköğretim çağındaki ağır düzeyde öğrenme yetersizliği olan çocukların gelişim özelliklerine uygun olarak hazırlanmıştır diyebiliriz, ama programa eklemeler yapılmalıdır. Sosyal becerilerin öğretimi eklenmeli, okuma yazma dersi, dil ve konuşma dersi detaylanıp geliştirilmelidir.”(Ö 1)

Programın ağır düzeyde öğrenme yetersizliği olan çocukların gelişim özelliklerine uygun olarak hazırlanmadığı yönündeki öğretmen görüşmelerinden örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

“Programın basit ve özenilmeden hazırlandığı için ağır düzeyde öğrenme yetersizliği olan çocuklara pek uygun olmadığını düşünüyorum.” (Ö 3)

“Ağır düzeyde öğrenme yetersizliği olan çocuklara yönelik amaçlar belirlenmemiştir. Bu tip öğrencilerin bu programla ilerleme göstermesi mümkün değildir. Uygulama program sınırlayıcı olmaktadır.” (Ö 5)

“Maalesef hazırlanmıyor. Bizim öğrencilerimizin çoğu konuşamıyor, kalem tutamıyor, kişisel ihtiyaçlarını gideremeyen öğrencilerimiz çoğunlukta. Programdaki hedefleri uygulamaları uygulayabilmek için herhalde 10 yıl eğitim görmesi gerekli sonra o programa geçilebilir diye düşünüyorum. Normal öğrencilere yönelik olarak hazırlanmış.” (Ö 14)

4.3. Öğretim yöntemlerinin ağır düzeyde zihin engellilerde kullanılan yöntemleri kapsayıp kapsamadığına ilişkin görüşler

Bu başlık altında görüşme yapılan öğretmenlere mevcut programdaki öğretim

yöntemlerinin ağır düzeyde zihin engelli öğrencilerde kullanılan yöntemleri kapsayıp kapsamadığına yönelik görüşleri alınmıştır ve iki alt temaya ulaşılmıştır.

- a. Yeni yöntemlerin programda bulunup bulunmadığına ilişkin görüşler
- b. Mevcut yöntemlerin ağır düzeyde zihin engellilere uygun olup olmadığına ilişkin görüşler

4.3.1. Yeni yöntemlerin programda bulunup bulunmadığına ilişkin görüşler

Öğretmenlere “ağır düzeyde zihin engelli öğrencilere yönelik kullanılan yeni yöntemlerin programda bulunup bulunmadığına ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu sorulduğunda, on dört öğretmen (1,2,3,4,5,6,7,9,10,11,12,13,14,15) yeni yöntemlerin bulunmadığı, bir öğretmen (8) ise bulunduğu fakat eksiklikleri olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Öğretmenlerin ağır düzeyde zihin engellilere yönelik kullanılan yeni yöntemlerin programda bulunup bulunmadığına yönelik görüşme kayıtları aşağıda sunulmuştur.

“Yeni yöntemler programda bulunmamaktadır. Araştırmalar sonucunda Ağır düzeyde zihin engelli öğrencilere yönelik kullanılan yeni yöntemlerden etkili olan yöntemlerin programa dâhil edilmesi öğrenciler ve öğretmenler açısından daha verimli olacaktır. Ayrıca öğretmenler yeni araştırmalardan yeni yöntemlerden haberdar olmamakta araştırma ihtiyacı duymamaktadır.” (Ö 1)

“Yeni yöntemler yoktur. En çok açık anlatım yöntemi örnek gösterilmiş ve tüm beceri yöntemi de örnek gösterilmiş programda. Ağır düzeyde zihin engelli öğrenciler göz önünde bulundurulduğunda açık anlatım yöntemi bu çocuklar için uygun olmayan bir yöntemdir. Yöntemlere bakarsak bir basamaklandırılmış yöntem ya da beceri öğretimleri için ileri ve tersine zincirleme yöntemleri çok daha zengindir.” (Ö 10)

“6 yıldır görev yapıyorum programda kullanılan yöntemler, programda yer alan hedeflerde hiç bir değişim olmadı. Yeni yöntemler hala programa yansımadı.” (Ö 15)

“Gerekli yöntem ve tekniklere yer verilmiş ancak eksiklikler bulunmakta. Resimli cd olsa iyi olurdu.” (Ö 8)

4.3.2. Mevcut yöntemlerin ağır düzeyde zihin engellilere uygun olup olmadığına ilişkin görüşler

Öğretmenlere “mevcut yöntemlerin ağır düzeyde zihin engellilere uygun olup olmadığına ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu sorulduğunda on dört öğretmen (2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15) uygun olmadığı, bir öğretmen (1) ise uygun olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Mevcut yöntemlerin ağır düzeyde zihin engelli öğrencilere uygun olduğuna ilişkin örnek ifade aşağıda sunulmuştur.

“Mevcut yöntemlerle öğretim yaptığımızda öğrencilerin çoğunluğu işlenen konuları öğrenebilmektedir. Değerlendirme sonunda bunu görebilmekteyiz. Bu açıdan baktığımızda bu yöntemlerin ağır düzeyde zihin engellilere uygun olduğunu söyleyebiliriz.” (Ö 1)

Mevcut yöntemlerin ağır düzeyde zihin engelli öğrencilere uygun olmadığına ilişkin örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

“Uygun değildir. Teknolojinin bu tür öğrenciler için kullanılması gerekmektedir. Tabi önce okul ve evlerde teknik donanımın sağlanması gerekmektedir.” (Ö 3)

“Mevcut yöntemler uygun değildir. Öğretilbilir düzeydeki zihin engelliler görmek ve işitmekten çok yaparak öğrenirler, mevcut yöntemlerde genellikle görme ve işitmeye yöneliktir.” (Ö 9)

“Söz konusu yöntemler ağır düzeyde zihin engelliler için uygun değildir. Yani tüm öğrenci grupları için geçersizdir.” (Ö 10)

4.4. Programın Amaç İfadelerine İlişkin Görüşler

Bu başlık altında görüşme yapılan öğretmenlere mevcut programdaki amaç ifadelerinin gözlenebilir ve ölçülebilirliği ve amaçların ulaşılabilirliğine yönelik görüşleri alınmış ve iki alt temaya ulaşılmıştır.

- a. Amaçların ölçülebilir gözlenebilirliğine ilişkin görüşler
- b. Amaçların ulaşılabilirliğine ilişkin görüşler

4.4.1. Amaçların ölçülebilir gözlenebilirliğine ilişkin görüşler

Öğretmenlere “amaç ifadelerinin ölçülebilir ve izlenebilir olarak ifade edilip edilmediğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltildiğinde, iki öğretmen (9,12) amaçların ölçülebilir ve izlenebilir olarak ifade edildiği, yedi öğretmen kısmen ifade edildiği (2,3,8,11,13,14,15), altı öğretmen (1,4,5,6,7,10) ise amaçların ölçülebilir ve izlenebilir olarak ifade edilmediği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Programda yer alan amaç ifadelerinin ölçülebilir ve izlenebilir olduğu ve kısmen ölçülebilir ve izlenebilir olduğu yönündeki öğretmen görüşlerine örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Amaçlarda yer alan ifadeler genellikle somut kavramlardır. Bu ifadelerin somut olması da ölçülebilirliği ve izlenebilirliği arttırmaktadır.” (Ö 9)

“Amaçların bazıları gözlenebilir ve ölçülebilir amaçlardır. Fakat çoğunluğu gözlenebilir ve ölçülebilir ifadeler olmanın dışına çıkmaktadır. Çünkü amaçlar içerisinde bilir, tanır gibi ifadeler bulunmaktadır. Bu durumlarda bu ifade tam olarak geçerli olmamaktadır.” (Ö 13)

“Alınan amaçlar genel olarak ölçülebilir izlenebilir amaçlar değil. Ölçülebilir ve gözlenebilir amaçlar da mevcut fakat zaten öyle olan amaçlar ağır düzeyde öğrenciler için uygun amaçlar değil.” (Ö 14)

Programda yer alan amaç ifadelerinin ölçülebilir ve gözlenebilir olmadığı yönündeki öğretmen görüşmelerinden örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

“Amaçlarda çoğunlukla bilir, tanır, kavrar, duyar, olur v.b. gibi ifadeler kullanılmakta, buda amaç ifadelerini ölçülebilir ve izlenebilir olma durumundan çıkarmaktadır.” (Ö 1)

“ Amaçlar gözlenebilir ve ölçülebilir değil ve bu amaçlar davranışı ifade etmiyor. Bilir ve tanır gibi soyut ölçülemez ifadeler çoğunlukla kullanılmakta.” (Ö 7)

“Amaçlar gözlenebilir ölçülebilir değildir. Tanır bilir gibi ifadeler yer

almaktadır bu ifadeler gözlemden ve ölçümden uzaktır.” (Ö 10)

4.4.2. Amaçların ulaşılabilirliğine ilişkin görüşler

“Amaçların ulaşılabilir amaçlar olup olmadığına ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu öğretmenlere yöneltildiğinde beş öğretmen (2,3,9,11,13) ulaşılabilir olduğu, üç öğretmen (4,8,10) ulaşamaz olduğu, yedi öğretmen (1,5,6,7,12,14,15) ise ulaşılabilirliğin amaçların özelliklerine göre değişkenlik gösterdiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Amaçların ulaşılabilir amaçlar olduğuna yönelik öğretmen görüşmelerinden örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

“Çocukların birçoğunda konuşma problemi olduğu için söylemeye yönelik amaçların gerçekleşmediği görülüyor, zaten gerçekleşmesi de mümkün değil.” (Ö 4)

“Çoğu amacı gerçekleştirebilir ulaşılabilir bulmuyorum çünkü öğrencilerin performans düzeyine uygun beceriler değil.” (Ö 10)

Amaçların ulaşılabilirliğinin değişkenlik gösterdiği yönünde görüş bildiren öğretmenlerin görüşme kayıtlarından örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

“Amaçların öğrencilerin bireysel özelliklerine ve var olan performanslarına göre ulaşılabilirlikleri değişmektedir.” (Ö 5)

“Amaçların gözlenebilir ve ölçülebilir olmamasından kaynaklı amacın gerçekleştiğinden her zaman emin olunamıyor. Ulaşılabilir amaçlarda bulunuyor, ulaşılamayanlarda.” (Ö 7)

Amaçların ulaşılabilir olduğu yönünde öğretmen görüşmelerinden örnek ifade aşağıda sunulmuştur.

“Amaçların çoğu somuttur bu durumdaki amaçların ulaşılabilirliği fazladır.” (Ö 9)

4.5. Programın İçeriğine İlişkin Görüşler

Bu başlık altında öğretmenlere programın içeriğine ilişkin görüşleri alınmış ve bu görüşler doğrultusunda beş alt temaya ulaşılmıştır.

- a. Amaçların programın içeriğine uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığına ilişkin görüşler
- b. İçeriğin oluşturulmasında öğrenci özelliklerinin dikkate alınıp alınmadığına ilişkin görüşler
- c. İçeriğin hazırlanmasında kullanılan ölçütlere ilişkin görüşler
- d. İçerikte bulunan derslerin sayısına ilişkin görüşler
- e. İçeriğin öğrenci aile ihtiyaçlarına ve önceliklerine yer verip vermediğine ilişkin görüşler

4.5.1. Amaçların programın içeriğine uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığına ilişkin görüşler

Programın içeriğinin programda belirlenen amaçlara uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığına ilişkin görüşleri alınmış Öğretmenlerden on ikisi (1,2,3,4,5,6,7,10,12,13,14,15) programda belirlenen amaçların programın içeriğine uygun olduğu yönünde görüşlerini ifade etmişlerdir. İki öğretmen (9,11) içeriğin programın amaçlarına kısmen uygun olduğu yönünde geriye kalan bir öğretmen (8) ise uygun olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

İçeriğin programın amaçlarına kısmen uygun olduğuna ilişkin öğretmen görüşlerine örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Programın içeriği neredeyse programda belirlenen amaçlara uygun olarak hazırlanmıştır.” (Ö 11)

“Programın içeriğinin programda belirlenen amaçlara uygun olduğunu fakat yetersiz kaldığını söyleyebiliriz. Amaçlar arttırılabilir buna bağlı olarak da içerik yeniden düzenlenebilir ve örneklerle desenlenebilir.” (Ö 9)

İçeriğin programın amaçlarına kısmen uygun olmadığına ilişkin öğretmen

görüşlerine örnekler aşağıda sunulmuştur:

“Uygun olmadığını düşünüyorum. Programda ilköğretim çağındaki ağır düzeyde öğrenme yetersizliği olan çocukların gelişim alanlarına ait özellikler dikkate alınarak hazırlandığı söyleniyor, öğretilbilir düzeydeki çocukların gereksinimlerinin karşılanması bağımsız yaşayabilmesinden bahsediliyor, örneğin ağır düzeyde zihin engelli bir öğrenciye resim dersinde alçı hazırlatmanın bu söylenenlerle paralellik gösterdiğini düşünmüyorum.” (Ö 10)

4.5.2. İçeriğin oluşturulmasında öğrenci özelliklerinin dikkate alınıp alınmadığına ilişkin görüşler

Görüşülen öğretmenlere içerikle ilgili ikinci olarak “eğitim uygulama okulu eğitim programının içeriğin oluşturulmasında öğrenci özelliklerinin dikkate alınıp alınmadığına ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltildiğine on öğretmen (1,3,4,5,7,8,10,12,13,14) öğrenci özelliklerinin dikkate alınmadığı, dört öğretmen (2,6,11,15) kısmen dikkate alındığı bir öğretmen (9) ise dikkate alındığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Program içeriğinde öğrenci özelliklerinin dikkate alındığına ilişkin öğretmen görüşlerinden bir örnek ifade aşağıda sunulmuştur.

“Öğretilbilir düzeydeki zihin engelliler görmek ve işitmekten çok yaparak öğrenirler programda bunu dikkate almıştır.” (Ö 9)

Program içeriğinde öğrenci özelliklerinin dikkate alındığına ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek bir ifade aşağıda sunulmuştur.

“Ortalama özellikler dikkate alınarak yapılmış ancak programın amaçlarını n çoğunu gerçekleştiremeyecek öğrencilerimizde olacak bu nedenle bu öğrenciler içinde en azından program hedeflerinden bağımsız daha basit hedeflerde bulunmalı” (Ö 15)

Program içeriğinde öğrenci özelliklerinin kısmen dikkate alınmadığına ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

“Zihinsel öğrenme yetersizliği olan bireylerin zihinsel, sosyal, bedensel ve

devinimsel özellikleri ile bireysel farklılıklarından dolayı programda yer alan amaç ve davranışlarda sınıf ve yaş gruplamasına gidilmemiştir. Hazırlanan bu program esas alınarak çevresel faktörler, çocukların özellikleri ve gereksinimleri doğrultusunda programa yeni konu, amaç ve davranışlar eklenebilir ifadesinden de anlaşılacağı gibi program geliştirilmelidir.” (Ö 1)

“Eğitim uygulama okulunda her engel grubundan öğrenciyle karşılaşıyoruz, öğrenme özellikleri de birbirinden farklı, içeriği okuduğumuzda bu farklılıkların göz önünde bulundurulduğuna dair uyarlamalardan bahsedilmiyor, programın ne işe yarayacağına dair ifadeler var çoğunlukla.” (Ö 10)

4.5.3. İçeriğin hazırlanmasında kullanılan ölçütlere ilişkin görüşler

Görüşülen öğretmenlere üçüncü olarak içerikle ilgili “programın içeriği hazırlanırken bireysel fayda, toplumsal fayda, sosyal uyum gibi ölçütler dikkate alınarak hazırlanıp hazırlanmadığına ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltildiğinde on öğretmen (1,2,3,4,5,7,9,10,12,15) ölçütlere göre hazırlandığı beş öğretmen (6,8,11,13,14) ise ölçütler dikkate alınmadan hazırlandığı yönünde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Program içeriği hazırlanırken bireysel fayda, sosyal uyum gibi ölçütlerin dikkate alındığına ilişkin öğretmen görüşlerine örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

“Bu program, eğitim uygulama okullarında eğitim gören ilköğretim çağındaki ağır düzeyde öğrenme yetersizliği olan çocukların gelişim alanlarına ait özellikler dikkate alınarak hazırlanmıştır. Programda, bağımsız yaşam becerileri ile temel akademik becerilere yer verilmiştir. Disiplin alanlarındaki konuların seçimi ve ünitelerin düzenlenmesinde; öğretilbilir düzeydeki çocukların gereksinimlerinin karşılanması, yeteneklerinin geliştirilmesi, bağımsız yaşayabilmesi, yaşadığı toplumla kaynaşması ve toplum tarafından kabul görmesi esas alınmıştır. İfadelerinden de yola çıkarak bireysel fayda, toplumsal fayda ve sosyal uyum açısından ölçütler dikkate alınmıştır diyebiliriz.” (Ö 1)

“Ağır düzeydeki zihin engellilerde akademik becerilerden çok öz bakım toplumsal ve sosyal becerilerin kazandırılması önceliklidir. Programın bu durumu göz

önüne alarak hazırlandığını düşünüyorum” (Ö 9)

Program içeriği hazırlanırken bireysel fayda, sosyal uyum gibi ölçütlerin dikkate alınmadığına ilişkin öğretmen görüşlerine örnek ifade aşağıda sunulmuştur.

“Ölçütler dikkate alınmamış, program çocuğun ihtiyacıyla ilgili değil, günlük yaşama sokmada sıkıntılar yaşamaktayız. Daha dikkatli hazırlanabilir.” (Ö 13)

4.5.4. İçerikte bulunan derslerin sayısına ilişkin görüşler

Görüşülen öğretmenlere dördüncü olarak “programın içeriğinde bulunan derslerin sayısının yeterliliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Üç öğretmen (3,8,15) yeterli olduğu, geriye kalan on iki öğretmenden ikisi (1,9) program içeriğindeki ders sayısı arttırılmalı şeklinde, on öğretmen (2,4,5,6,7,10,11,12,13,14) ise program içeriğindeki ders sayısının fazla olduğu, azaltılması gerektiği yönünde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Programın içeriğinde bulunan derslerin yeterli olmadığına ilişkin öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

“Dersler yeterli değil. Özellikle ifade ve beceri derslerinin ders sayıları arttırılmalı sosyal alanda çevreye uyum ve ilişkilerin kazandırılmasını hedef alan bir ders eklenebilir.” (Ö 9)

“Program içeriği ders sayısı olarak gereğinden fazla yüklüdür. Özellikle son dönemde Din Bilgisi dersinin eklenmesiyle programa verilen önem, programın işlevselliğine verilen önem ve programı hazırlayanlar zihinsel engelli bireyleri gerçekten tanıyorlar mı noktasında aklımızda soru işaretleri yaratmışlardır.” (Ö 5)

“Fazla olduğu görüşündeyim. Din kültürü gibi derslerin gerekliliği konusunda soyut düşünmeyi gerektirdiği için bu ve benzer derslerin gereksiz olduğunu çünkü soyut düşünme evresine gelmemiş olan çocukların olduğunu söylemek gerekir.” (Ö 14)

Programın içeriğinde bulunan derslerin yeterli olmadığına ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek bir ifade aşağıda sunulmuştur.

“Bana göre programdaki dersler yeterlidir.” (Ö 8)

4.5.5. İeriğın ğrenci aile ihtiyaçlarına ve önceliklerine yer verip vermediğine ilişkin görüşler

Program içeriğiyile ilgili son olarak öğretmenlere “programda yer alan içeriğın ğrenci- aile ihtiyaçlarına ve ailenin önceliklerine yer verilip verilmediğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir ve on bir ğretmen (1,2,3,4,5,7,8,11,12,14,15) yer verildiğı, dört ğretmen (6,9,10,13) ise yer verilmediğı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Program içeriğiyile ilgili olarak ğrenci-aile ihtiyaçlarına ve ailenin önceliklerine yer verildiğine yönelik ğretmen görüşlerinden örnek bir ifade aşağıda sunulmuştur.

“Program öncelikli olarak ğrenci ihtiyaçlarını dikkate almaktadır. Öğrencinin ihtiyacının giderilmesi ailenin de ihtiyacına karşılık geldiğinden aile ihtiyacını da karşılamaktadır diyebiliriz. Öğrenci ihtiyaçlarının karşılanması ailenin önceliğidir düşüncesiyle ailenin önceliklerine de yer vermektedir diye biliriz.” (Ö 1)

Program içeriğiyile ilgili olarak ğrenci-aile ihtiyaçlarına ve ailenin önceliklerine yer verilmediğine yönelik ğretmen görüşlerinden ifade aşağıda sunulmuştur.

“Ailenin öncelikleri düşünülmeden hazırlanmış bence ailelerle görüşülmeden amaçlar öylesine sıralanmış gibi görünüyor.” (Ö 6)

“Ailenin önceliklerine yer verildiğini düşünmüyorum. Öğretilabilir zihin engelli bireye sahip aileler farklı öncelikler taşımaktadırlar program tüm ailelerin ihtiyaç ve önceliklerini dikkate almamıştır bu nedenle geliştirilmelidir.” (Ö 9)

“Programda aile eğitimden söz edilmiştir fakat aile öncelik ve ihtiyaçlarına yer verilmemiştir.” (Ö 10)

4.6. Programın Öğretim Süreçlerine İlişkin Görüşleri

Bu başlık altında görüşme yapılan öğretmenlere eğitim uygulama okulu eğitim

programında yer verilen öğretim süreçlerine ilişkin görüşleri sunulmuş ve üç alt temaya ulaşılmıştır.

- Öğretim süreçlerine ilişkin görüşler
- Öğretim yöntem ve tekniklerinin yeterliliğine ilişkin görüşler
- Amaçların etkinliğe dönüştürülebilirliğine ilişkin görüşler

4.6.1. Öğretim süreçlerine ilişkin görüşler

Öğretmenlere “eğitim uygulama okulu eğitim programında yer verilen öğretim süreçlerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin vermiş olduğu görüşler Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 6. Programda Yer Alan Öğretim Süreçlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

<i>Programda Yer Alan Öğretim Süreçlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri</i>	<i>f</i>
Ayrıntılı ifade edilmiş olması	6
Sürecin yeterli olması	4
Uygulanabilir olması	2
Yeniden düzenlenmeli	2
Okullarda ortamın mevcut olmaması	1

Tablo 5’te görüldüğü gibi görüşme yapılan öğretmenlerin altısı (1,9,10,12,13,15) programda yer alan süreçlerin çok ayrıntılı ve detaylı bir şekilde ifade edildiğini belirtmişlerdir. Dört öğretmen (4,6,8,11) ise sürecin yeterli olduğu yönünde, iki öğretmen (3,7) eğitim uygulama okulunda yer verilen süreçlerin uygulanabilir olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. İki öğretmen (2,5) de öğretim süreçleriyle ilişkili olarak programın yeniden düzenlenmesi gerektiği yönünde, bir öğretmen (14) ise okullarda ortamın mevcut olmadığı önünde görüş bildirmişlerdir. Programda yer alan öğretim süreçlerine ilişkin öğretmen görüşme kaydından örnekler aşağıda sunulmuştur.

“Öğretim süreçleri detaylı bir şekilde verilmektedir amacın öğretiminde yapılması gerekenleri ifade etmektedir bu açıdan işlevseldir diyebiliriz.” (Ö 1)

“Örnek olarak verilen öğretim süreçleri çok ayrıntılı ve detaylıdır” (Ö 9)

“Öğretim süreçleri yeni gelişmeler ışığında yeniden düzenlenmelidir.” (Ö 5)

“Bence yeterli, gerekli bilgiler kitapta verilmiş.” (Ö 7)

“Bu öğretim süreçlerini gerçekleştirecek ortam okullarda mevcut değil hayali

öğretim süreçleri yer alıyor programda ki programın hazırlandığı tarihe bakacak olursak 10 yıldır bu programın geliştirilmemesi ve öğretim süreçlerini hayata geçirecek ortamların yer almaması çok garip bizim engellilere vermiş olduğumuz önemi ortaya koyuyor.” (Ö 14)

4.6.2.Öğretim yöntem ve tekniklerinin yeterliliğine ilişkin görüşler

Öğretmenlere öğretim süreci desenlerken eğitim uygulama okulu eğitim programında yer alan öğretim yöntem ve tekniklerinin yeterliliğine ilişkin görüşlerini neler olduğu sorulduğunda sekiz öğretmen (2,6,8,10,11,12,13,14,15) öğretim yöntem ve tekniklerinin yetersiz olduğu, dört öğretmen (1,3,7,9) yeterli olduğu ve üç öğretmen (1,4,5) de kısmen yeterli olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Öğretim süreci desenlerken programda yer alan öğretim yöntem ve tekniklerinin yeterli olduğuna ilişkin öğretmen görüşlerinden örnek bir ifade aşağıda sunulmuştur.

“Programda yer alan öğretim yöntem ve teknikleri bence yeterlidir, konulara uygundur. Program gerekli bilgiyi vermiş seçim benim elimde olduğu için bence yeterlidir.” (Ö 7)

Öğretim süreci desenlerken programda yer alan öğretim yöntem ve tekniklerinin kısmen yeterli olduğuna yönelik öğretmen görüşlerinden örnek bir ifade aşağıda sunulmuştur

“Öğretim süreci desenlerken programdaki yer alan yöntem ve teknikler kısmen yeterlidir diyebiliriz Yöntemlerin çeşitlendirilmesi gerekmektedir yeni yöntem ve teknikler eklenmelidir. Çünkü her öğrenci aynı yöntemle öğrenememekte farklı yöntem ve tekniklere ihtiyaç duyulmaktadır.” (Ö 1)

Öğretim süreci desenlerken programda yer alan öğretim yöntem ve tekniklerinin yeterli olmadığına yönelik öğretmen görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

“Ben yeterli bulmuyorum. Programda birçok yöntemden bahsedilmesi ve

yöntemlere göre de ders plan örnekleri bulunması gerekliydi fakat sadece açık anlatım yöntemine ağırlık verilmiştir.” (Ö 10)

“Programda yer alan öğretim, yöntem ve tekniklerin yeterli olduğunu düşünmüyorum. Yeni yöntem ve teknikler eklenerek öğretimi zenginleştirmek gerekiyor.” (Ö 13)

“Programda bulunan yöntem ve teknikleri yetersiz kalıyor. Kavram öğretiminde ve alışkanlıkların kazandırılmasında yer alan yöntemlerde bilimsel çalışmalara dayanan yöntemlerin eksikliği hissediliyor. Yeni yöntem ve teknikler eklenmeli diye düşünüyorum.” (Ö 6)

4.6.3. Amaçların etkinliğe dönüştürülebilirliğine ilişkin görüşler

Öğretmenlere “eğitim uygulama okulu eğitim programında yer alan amaçların etkinliğe dönüştürülebilirliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltildiğinde dokuz öğretmen (2,3,4,6,9,10,11,12,15) dönüştürülebilir olduğu yönünde, dört öğretmen (1,5,8,13) genel olarak dönüştürülebilir olduğu yönünde, diğer iki öğretmen(7,14) ise dönüştürülemediği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Amaçların etkinliğe dönüştürülebilir olduğuna yönelik öğretmen görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

“Eğitim programında yer alan amaçlar etkinliğe dönüştürülebilir. Öğretilbilir düzeydeki zihin engelliler görmek ve işitmekten çok yaparak öğrenirler. Programda yer alan amaçlarda etkinliğe dönüştürülerek kazandırılabilir durumdadır.” (Ö 9)

“Okulun fiziki yapısı el verdikçe amaçlar etkinliğe dönüştürülebiliyor ve bu şekilde daha kalıcı öğrenme gerçekleşiyor.” (Ö 2)

Amaçların etkinliğe genel olarak dönüştürülebilir olduğuna yönelik öğretmen görüşlerinden örnek bir ifade aşağıda sunulmuştur.

“Türkiye standartlarında bazı amaçları gerçekleştirmek öğretmen öğrenci sayısı bakımından neredeyse mümkün değildir ama bu amaçların geneli dönüştürülebilir amaçlardır. Bazı amaçlar için ise maddi olanaksızlıklar nedeniyle

istenilen çalışmalar yapılamamaktadır. Materyal yetersizliği de önemli bir sebeptir.”
(Ö 5)

Amaçların etkinliğe genel olarak dönüştürülebilir olmadığına yönelik öğretmen görüşlerinden örnek bir ifade aşağıda sunulmuştur.

“Etkinliğe dönüştürebilir olduğunu düşünmüyorum. Çamaşır yıkama becerisi, çamaşır makinesi kullanma becerisi, asansör kullanma becerisi gibi amaçlar nasıl etkinliğe dönüştürülebilir teknik donanım olmayan bir okulda, bu amaçların etkinliğe dönüşmesi için gerekli olan ortamlar donanım sağlanmalı daha akılcı amaçlara yer verilmeli diye düşünüyorum.” (Ö 14)

4.7. Programının Değerlendirme Süreçlerine Yönelik Görüşler

Bu başlık altında öğretmenlere programın değerlendirme süreçlerine ilişkin görüşlerine başvurulmuş ve üç alt temaya ulaşılmıştır.

- a. Amaçların değerlendirilebilir nitelikte hazırlanıp hazırlanmadığına yönelik görüşler
- b. Değerlendirme araçlarının yeterliliğine ilişkin görüşler
- c. Ders sonu değerlendirme yaparken programdan yardım alıp almadığınıza ilişkin görüşler

4.7.1. Amaçların değerlendirilebilir nitelikte hazırlanıp hazırlanmadığına yönelik görüşler

Öğretmenlere “eğitim uygulama okulu eğitim programında yer alan amaçların değerlendirilebilir nitelikte hazırlanıp hazırlanmadığına yönelik görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltildiğinde on öğretmen (2,4,5,6,7,8,11,12,13,14) programda yer alan amaçların kısmen değerlendirilebileceği, üç öğretmen (3,9,15) değerlendirilebilir nitelikte olduğu yönünde, iki öğretmen (1,10) değerlendirilemediği yönünde görüş bildirmiştir. Eksik olduğunu söyleyenler ölçülebilenlerin değerlendirilebildiğini fakat ölçülebilir olmayanlarınsa değerlendirilemediğini söylemiştir.

Amaçların kısmen değerlendirilebilir nitelikte hazırlandığına yönelik öğretmen görüşmelerinden örnek bir ifade aşağıda sunulmuştur.

“Birçok amaç değerlendirilebilirdir. Değerlendirilemeyecek eğitim uygulama okuluna uygun olmayan amaçlarda vardır. Asansör kullanma, seyahat, alış veriş, çamaşır yıkama vb. bu amaçları ne öğretebiliriz ne de değerlendirebiliriz mesela.” (Ö 4)

Amaçların değerlendirilebilir nitelikte hazırlandığına yönelik öğretmen görüşmelerinden örnek bir ifade aşağıda sunulmuştur.

“Değerlendirilebilir nitelikte hazırlanmıştır. Çünkü amaçların geneli somuttur. Bu durumda amaçların uygun ölçekle değerlendirilebilmesini sağlamaktadır.” (Ö 9)

Amaçların değerlendirilebilir nitelikte hazırlanmadığına yönelik öğretmen görüşmelerinden örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

“Amaçlarda bilir, tanır, kavrar, duyar, olur gibi ifadelerin olması değerlendirme boyutunda da sıkıntı yaşıtmaktadır, ifadelerin ölçülebilir ve gözlenebilir olarak düzenlenmesi değerlendirme boyutunda bizlere daha yardımcı olmaktadır.” (Ö 1)

“Programda yer alan amaçların çoğu ölçülebilir ifadelerden oluşmamaktadır bu tür amaçların da değerlendirmesi uygun şekilde yapılamaz.” (Ö 10)

4.7.2. Değerlendirme araçlarının yeterliliğine ilişkin görüşler

Görüşme yapılan öğretmenlere “Ders sonu değerlendirme yaparken programdan yardım alıp almadığınıza ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltildiğinde beş öğretmen (2,5,7,11,13) programdan yararlandığı yönünde, üç öğretmen (3,6,14) bazı durumlarda yararlandığı, yedi öğretmen (1,4,8,9,10,12,15) ise yararlanamadığı yönünde görüş bildirmiştir.

Ders sonu değerlendirme yaparken programdan yardım alınmadığı yönünde öğretmen görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

“Programdan yardım almıyorum. Çünkü her ders sonunda değerlendirme

yapılmasını eğitim uygulama okulu için uygun görmüyorum. Öğrencilere bıkkınlık veriyor. Başarısızlık hissi yaşamalarına neden oluyor. Gözle görülür ilerlemeler olduğunda değerlendirmeye yer verilmeli diye düşünüyorum.” (Ö 4)

“Ders sonunda yapılan değerlendirmede programdan yardım almıyorum genellikle kendi geliştirdiğim bir yöntemle değerlendirme yapıyorum öğrencinin ders sonunda kazanmasını istediğim davranışı tabloda hazırladığım puanlamayla değerlendiriyorum” (Ö 9)

“Programdan yardım almıyorum kendi değerlendirme ölçütlerimle değerlendirme yapıyorum.” (Ö 10)

Ders sonu değerlendirme yaparken programdan bazı durumlarda yardım alındığı yönünde öğretmen görüşlerinden örnek bir ifade aşağıda sunulmuştur.

“Çok fazla olmasa da programdan yararlanıyorum. Kontrol listeleri gibi örnekleri kullanıyoruz. Ona benzer araçlar geliştiriyoruz.”(Ö 14)

Ders sonu değerlendirme yaparken programdan yardım alındığı yönünde öğretmen görüşlerinden örnek bir ifade aşağıda sunulmuştur.

“Programdan temel amaçlar bakımından değerlendirme sürecinde yararlanılmaktadır. Amaç belirlerken ve değerlendirme yaparken bir bilgi kaynağı olarak kullanıyorum.” (Ö 5)

4.7.3. Ders sonu değerlendirme yaparken programdan yardım alıp almadığınıza ilişkin görüşler

Görüşme yapılan öğretmenlere “eğitim uygulama okulu eğitim programı içerisinde yer alan değerlendirme araçlarının yeterliliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltildiğine on beş öğretmenin tamamı değerlendirme araçlarının yetersiz olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 7. Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı İçerisinde Yer Alan Değerlendirme Araçlarının Yetersiz Olduğuna İlişkin Görüşler

<i>Programı içerisinde yer alan değerlendirme araçlarının yetersiz olduğuna yönelik görüşler</i>	f
Değerlendirme araçları eksik, geliştirilmeli	112
Ağır düzeyde zihin engellilere uygun olmaması	22
Karışık olması	11

Tablo 6’da görüldüğü gibi on iki öğretmen (1,2,3,4,6,7,9,11,12,13,14,15) eğitim programı içerisinde yer alan değerlendirme araçlarının eksik olduğu geliştirilmesi gerektiği yönünde görüşlerini ifade etmişlerdir. İki öğretmen (7,10) değerlendirme araçlarının ağır düzeyde zihin engellilere uygun olmadığını, bir öğretmen (5) ise değerlendirme araçlarının karışık olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Eğitim programı içerisindeki değerlendirme araçlarının yetersizliğine ilişkin öğretmen görüşmelerinden örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

“Değerlendirme araçlarının yeterli olduğunu düşünmüyorum. Dışarıdan bakıldığında korkutucu karışık, içinden çıkılmaz gibi görünüyor. Bence pratik performansı gösterecek tek bir değerlendirme olmalı diye düşünüyorum.” (Ö 4)

“Programda çoğunlukla kullanılan yöntem ağır düzeyde zihin engelli çocuklara uygun olmadığı için değerlendirme araçları da uygun değildir. Amacı kapsayan becerilerin öğrenilip öğrenilmediğini belirlemeye dair yeterliliği yoktur.” (Ö 10)

“Değerlendirme araçları yetersizdir daha geniş kapsamlı olarak ele alınmalıdır değerlendirme araçları çeşitlendirilmelidir.” (Ö 11)

“Değerlendirme araçlarının geliştirilmesi gerektiği düşüncesindeyim. Standart herhangi bir aracımız yok öğretmen yapımı araçlar kullanıyoruz. Oradaki kontrol listelerini ölçülebilir amaçlar için benzerlerini geliştirerek kullanıyoruz.” (Ö 14)

“Değerlendirme araçları çeşitlendirilmeli, geliştirilmelidir. Artırılabilir örneklerle desenlenebilir. Ancak imkan doğrultusunda yapılabilecekler de sınırlı diye düşünüyorum.” (Ö 8)

4.8. Programının İşlevselliğine İlişkin Görüşler

Bu başlık altında görüşme yapılan öğretmenlerin, eğitim uygulama okulu eğitim programının işlevselliğine ilişkin görüşlerine başvurulmuş ve iki alt temaya ulaşılmıştır.

- a. Günlük ve yıllık plan hazırlanırken Eğitim uygulama okulu eğitim programının yeteri kadar yardımcı olup olmadığına ilişkin görüşler
- b. BEP hazırlamada eğitim uygulama okulu eğitim programının yardımcı olup olmadığına yönelik görüşleri

4.8.1. Günlük ve yıllık plan hazırlanırken Eğitim uygulama okulu eğitim programının yeteri kadar yardımcı olup olmadığına ilişkin görüşler

“Günlük ve yıllık plan hazırlanırken Eğitim uygulama okulu eğitim programının yeteri kadar yardımcı olup olmadığına ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu sorulduğunda sekiz öğretmen (2,4,6,7,11,12,14,15) yardımcı olduğu, dört öğretmen (1,5,9,13) kısmen yardımcı olduğu ve üç öğretmen (3,8,10) ise yardımcı olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

“Eğitim uygulama kısmında yeteri kadar yardımcı olmakta fakat iş eğitim merkezi kısmında bu program yetersiz kalmaktadır. Yaygın bir eğitim olan iş eğitim merkezi öğrencileri özel alt sınıflardan gelmekte iş okullarından gelmekte, düzey olarak eğitim uygulama okulundan gelen öğrencilerinden biraz daha farklılık göstermektedir. Bu açıdan iş eğitim kısmında yeni bir programa ihtiyaç duyulmakta bu yönde çalışmalarında yapılması gerektiği düşüncesindeyim.” (Ö 1)

“Kısmen yardım alınıyor da denebilir. Günlük ve yıllık planlar programda yer alan amaçlara göre yapılmaktadır ancak planlarda amaçların süreleri öğretmen tarafından belirlenmektedir. Bu durumun öğretmene bırakılmayarak yapılan değerlendirmelere göre hangi amacın öğrenci düzeylerine göre ne kadar sürede öğretileceği belirtilip programda yer almalıdır.” (Ö 9)

“Günlük ve yıllık planlar eğitim uygulama okulu eğitim programının öncülüğünde hazırlanmaktadır. Programda yer alan amaçlar planların hazırlanmasında yeteri kadar yardımcıdır.” (Ö 11)

“Yardımcı oluyor ama bu format evrak yükünden başka bir şey değil, yıllık plana gerek yok günlük plan yerine belirlenen süre için bir plan yapılmalı. Örneğin haftalık, aylık gibi.” (Ö 4)

“Programdan yararlanıyorum, yıllık plan hazırlamada yardımcı olmaktadır. Hedefleri hep programdan alıyoruz.” (Ö 2)

“Program bana yardımcı olmuyor çünkü çoğu zaman öğrencinin performans düzeyine uygun beceri bulamıyorum formaliteden dolayı bir yıllık plan ve günlük plan hazırlıyorum, öğrenciye eğitim verirken öğrencinin gelişim alanlarına göre kendi geliştirdiğim kaba değerlendirmeyi uygulayarak amaçları belirliyorum.” (Ö 10)

4.8.2. BEP hazırlamada eğitim uygulama okulu eğitim programının yardımcı olup olmadığına yönelik görüşleri

Öğretmenlere “BEP hazırlamada eğitim uygulama okulu eğitim programının yeteri kadar yardımcı olup olmadığına ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu sorulduğunda üç öğretmen (3,6,12) yardımcı olduğu, beş öğretmen (1,5,8,9,11) kısmen yardımcı olduğu ve yedi öğretmen (2,4,7,10,13,14,15) de yardımcı olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

“Program uygun sık aralıklarla grubun toplanması zor. Herkesin işi var, veli yok, gelmez, rehberlikçi ve öğretmen yeterli.” (Ö 2)

“Programın amaçlarını BEP hazırlamada kullanıyoruz bu doğrultuda yardım almaktayım.” (Ö 3)

“BEP’in, program kitabının içinde değil de ayrı bir kitap halinde detaylı ve ayrıntılı olarak anlatılmasının daha faydalı olacağını düşünüyorum. Ayrıca öğrencilerin gerçekten ihtiyacı olan bazı alanlarda uygun amaç bulunmamaktadır. Bu nedenle yeteri kadar yardımcı değildir.” (Ö 9)

“Bazı öğrencilere uygun hedef bulmada zorlanıyoruz, program ağır düzeyde zihinsel engelli çocuklara hiç uygun değil.” (Ö 15)

“Yeteri kadar yardımı yoktur. Çünkü örnek ve açıklık yoktur. BEP hazırlama kısmı tamamen öğrencinin seviyesine ve kaba değerlendirme formlarına göre şekillenmektedir.” (Ö 8)

“Amaç ve davranışlar kısmının seçilmesine yardımcı olmak dışında yeteri

kadar yardımı yoktur. BEP hazırlama kısmı tamamen öğrencinin seviyesine ve kaba değerlendirme formlarına göre şekillenmektedir.” (Ö 11)

“Program bazı konularda rehber olmakta iken bazı durumlarda sınırlayıcı olmaktadır. Özür grupları ve düzeyleri dikkate alındığında program sınırlayıcıdır.” (Ö 5)

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmaya konu olan eğitim uygulama okulu eğitim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmış, aşağıda ulaşılan bulguların yorumları, alanyazın ile tartışması ve tartışmaların ışığında geliştirilen öneriler yer almaktadır.

5.1. Tartışma

Araştırma bulguları incelendiğinde eğitim uygulama okulunda çalışan öğretmenlerin eğitim uygulama okulu eğitim programına yönelik görüşleri farklılaşmaktadır.

Öğretmenlerin programın içerisinde yer alan bireyselleştirilmiş eğitim programı, işleniş ve değerlendirme örneklerinin işlevselliğine ilişkin görüşleri farklılaşmaktadır. Öğretmenlerin büyük bir kısmı işlevsel olmadığı yönünde görüş bildirilerken, kısmen yeterli olduğunu ya da yeterli olduğunu düşünen öğretmenlerin sayısı oldukça azdır. Öğretmenlerin yetersiz olduğuna ilişkin bu görüşleri; Akkuş, 2007’de yapmış olduğu Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği (Eğitilebilir) Olan Çocuklar İlköğretim Eğitim Programı araştırmasındaki öğretmenlerin görüşleri ile paralellik göstermektedir.

Öğretmenlerin, programın, öğrenci özelliklerini uygunluğuna ilişkin görüşleri farklılaşmaktadır. Öğretmenlerin büyük bir kısmı programın normal öğrencilere yönelik hazırlanmış olduğu görüşünü bildirmişlerdir. Yine öğretmenlerin bazıları öğrenci

özelliklerine uygun fakat eksiklerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Bu görüşler düşünüldüğünde Akkuş (2007) yılında yapmış olduğu çalışmasının sonuçlarında; araştırmaya katılan öğretmenlerin %52,2'si eğitim programında bulunan ders sayısının öğrenci özelliklerine göre çok fazla olduğunu, amaç ve davranışlar normal ilköğretim programındaki amaç ve davranışlara paralel olarak değil, öğrenci özellikleri ve ihtiyaçları doğrultusunda yeniden belirlenmesi gerektiği şeklinde görüş bildirmişlerdir. Yine Karataş Bezdüz, (1996) yapmış olduğu araştırmasında Engelli çocuklara uygun müzik ders kitaplarının bulunmadığı ve bu öğrencilere uygun müzik kitaplarının hazırlanması gerektiği vurgulanmıştır. Kısacası öğrenci özelliklerinin dikkate alınarak hazırlanması gerektiğini vurgulamaktadır.

Cavkaytar, (1990) genel olarak öğrencilerin olumlu olan tutumlarının daha olumluya götürülerek devam ettirilmesi için programın düzenlemesine gidilmesi gerektiği; programların uygulanmasında, öğrencilerin uyması gereken kuralların, atılacak adımların ve uygun davranışların çocukların düzeylerine göre açık kurallara dönüştürülmesi gerektiği belirtilmiştir. Programın gözden geçirilerek daha çok günlük yaşamda kullanılan becerilere ağırlık verilmesi vurgulanmıştır. Timuçin, (2000) yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre eğitim yılı başında öğrencilerin yapabildiğine göre öğretim planları hazırlanmalı ve öğretim yılı sonunda öğretim planları gözden geçirilmesi gerektiği önerilmiştir. Gürgür, (2001) yapmış olduğu araştırma da programının içerik olarak işitme engelli öğrencilere uygun hale getirilmesi gerektiği yani öğrencilerin özelliklerini dikkate alarak hazırlanması gerektiği konusunda araştırmacıların birleştiği söylenebilir.

Görüşme yapılan öğretmenlerin mevcut programdaki öğretim yöntemlerinin ağır düzeyde zihin engelli öğrencilerde kullanılan yöntemleri kapsayıp kapsamadığına yönelik görüşleri araştırma bulguları incelendiğinde farklılaştığı görülmektedir. On dört öğretmen programda yeni yöntemlerin bulunmadığı, bir öğretmen ise bulunduğu fakat eksiklikleri olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgu Akkuş (2007)'un bulgularıyla da paralellik göstermektedir; programda yer alan yöntemlerin eksik olduğu ve bu konuda öğretmenlere hizmet içi eğitim verilerek bu eksikliğin giderilmesi gerektiğine vurgu yapılmaktadır. Gürgür, (2001) yapmış olduğu araştırmasında öğretim

programında bulunan öğretim yöntemlerinin geliştirilerek öğretim yöntemlerine uygun araç – gereçlerin sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

Görüşme yapılan öğretmenlerin mevcut programdaki amaç ifadelerinin gözlenebilir ve ölçülebilirliği ve amaçların ulaşılabilirliğine yönelik görüşleri farklılaşmaktadır. Araştırma bulgularına bakıldığında; öğretmenlerin büyük bir kısmı kısmen ifade edildiği, altı öğretmen ise amaçların ölçülebilir ve izlenebilir olarak ifade edilmediği yönünde görüş bildirmişlerdir. Araştırmanın bu bulgusu Akkuş (2007) yapmış olduğu çalışmada; öğretmenlerin %64,4'ü eğitim programında amaçlar belirlenirken öğrencilerin temel ihtiyaçlarının daha çok dikkate alınması gerektiğini belirtmektedir. Bu sonuca göre engellilere yönelik programlar hazırlanırken ulaşılabilir amaçlar konulması gerektiği vurgulamaktadır. Yine Akkuş (2007) yapmış olduğu çalışmada; öğretmenlerin %75,6'sı eğitim programında belirtilen amaçlar öğrencilere kısmen kazandırılacak nitelikte olduğunu ifade etmektedir.

Görüşme yapılan öğretmenlerin programın içeriğine ilişkin görüşleri alınmış ve bu görüşler farklılaşmıştır. Öğretmenlerin on ikisi programda belirlenen amaçların programın içeriğine uygun olduğu yönünde, diğerleri ise uygun olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. İçeriğin oluşturulmasında öğrenci özelliklerinin dikkate alınıp alınmadığına ilişkin görüşleri incelendiğinde on öğretmen öğrenci özelliklerinin dikkate alınmadığı, dört öğretmen kısmen dikkate alındığı bir öğretmen ise dikkate alındığı yönünde görüş bildirmiştir.

Öğretmenlerin amaçların içeriğe uygun olduğuna yönelik ağırlıkta görüş bildirmelerine rağmen öğrenci özelliklerine uygun olmadığı yönünde görüş bildirmeleri bir çelişki ortaya koyduğu düşünülmektedir. Benzer bir çelişki Akkuş (2007)'de yapmış olduğu çalışmada da ortaya çıkmıştır. Öğretmenler amaç ifadelerinin içeriğe uygun olduğunu belirtmelerine rağmen öğrenci özelliklerine daha çok dikkat edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Akkuş (2007)'de yapmış olduğu çalışmaya katılan öğretmenlerin %60'ı eğitim programında belirtilen içeriğe kısmen uyabildiğini, belirtilen içeriğe uyamadığını belirten öğretmenlerin % 13,3'ü içeriğe uyamama nedeni olarak içeriğin öğrenci seviyelerine uygun olmadığını ifade etmektedir.

Görüşülen öğretmenlerden onu program içeriğindeki ders sayısının fazla olduğu, azaltılması gerektiği yönünde görüşlerini ifade etmiş, iki tanesi ders sayısının artırılması gerektiği görüşünü belirtmiştir. Akkuş (2007)'de yapmış olduğu çalışmaya katılan öğretmenlerin %52,2'si eğitim programında bulunan ders sayısının öğrenci özelliklerine göre çok fazla olduğunu ifade etmektedir. Araştırmanın bu bulgusu yine araştırmanın bu bulgusu ile paralellik göstermektedir.

Programın değerlendirme süreçlerine ilişkin görüşlerine başvurulmuş öğretmenlerin görüşleri farklılaşmaktadır. On öğretmen programda yer alan amaçların kısmen değerlendirilebileceği, üç öğretmen değerlendirilebilir nitelikte olduğu yönünde, iki öğretmen değerlendirilemediği yönünde görüş bildirmiştir. Yine öğretmenlerin değerlendirme araçlarını yetersiz buldukları araştırma bulgularına bakılarak söylenebilir. son olarak öğretmenler ders sonu değerlendirme yaparken programdan çok fazla faydalanmadıkları görüşünü bildirmişlerdir. Akkuş (2007)'de yapmış olduğu çalışmaya katılan öğretmenlerin %38,9'u Performans ölçekleriyle ders sonu değerlendirmelerini yaptıklarını, %62,2'si Program değerlendirme boyutunda kısmen yardımcı olabildiği ifade etmektedir. Deniz, (1996) alanda çalışan öğretmenlerin eksikliklerini ve yetersizliklerini giderebilmek için uygun program tasarıları hazırlanması ve bu programların içerisinde öğrenciye kazandırılacak hedef ve davranışları eğitim durumları, değerlendirme ölçütlerinin her ders için ayrı ayrı hazırlanması gerektiği belirtilmiştir.

Görüşme yapılan öğretmenlerin günlük ve yıllık plan hazırlanırken eğitim uygulama okulu eğitim programının yeteri kadar yardımcı olup olmadığına ilişkin görüşleri farklılaşmaktadır. Öğretmenlerden sekiz tanesi yardımcı olduğu, dört öğretmen kısmen yardımcı olduğu ve üç öğretmen ise yardımcı olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Görüşme yapılan öğretmenlerin BEP hazırlamada eğitim uygulama okulu eğitim programının yeteri kadar yardımcı olup olmadığına ilişkin görüşleri de farklılaşmaktadır. Üç öğretmen yardımcı olduğu, beş öğretmen kısmen yardımcı olduğu ve yedi öğretmen de yardımcı olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Araştırmanın bu bulguları, Akkuş (2007)' de yapmış olduğu çalışmaya katılan öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı komisyonları işlevsel hale getirilmelidir. Bu görüşler

BEP hazırlamada öğretmenlerin yaşamış oldukları güçlükleri ve programın BEP hazırlamada tam olarak rehberlik edemediğini ortaya koymaktadır. Yine Öztürk ve Eratay (2010) yapmış olduğu araştırmasında öğretmenlerin BEP'in gerekliliğinin yanı sıra yaşadığı güçlükler üzerine görüş bildirmeleri de öğretmenlerin mevcut programlarla BEP hazırlamakta güçlük çektiklerini ortaya koymaktadır.

5.2. Öneriler

5.2.1. Uygulamaya yönelik öneriler

1. Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı; sadece öğretmen görüşleri alınarak değerlendirilmemelidir. Program Milli Eğitim Bakanlığı temsilcileri, üniversitelerin özel eğitim bölümü temsilcileri, program geliştirme uzmanları, ölçme değerlendirme uzmanları, psikolojik danışmanlar, alanda çalışan öğretmenler ve velilerin oluşturacağı bir komisyon tarafından değerlendirilebilir.
2. Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı, Eğitim uygulama okullarında çalışan öğretmenlere yapılacak olan bir hizmet içi eğitim programı ile detaylı şekilde tanıtılabilir.
3. Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı hazırlanacak bir komisyon tarafından yeniden ele alınarak çağa uygun hale getirilebilir.
4. Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programında amaç ve davranışlar, amaç ve davranışlara paralel olarak değil, öğrenci özellikleri ve ihtiyaçları doğrultusunda yeniden belirlenebilir. Programda yer alacak amaçlar soyut değil, açık, net ve anlaşılır olarak hazırlanabilir.

5.2.2. İleri araştırmalara yönelik öneriler

1. Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı farklı bölgelerdeki öğretmen görüşleri alınarak değerlendirilebilir.
2. Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı eğitim programcıları tarafından

değerlendirilebilir.

3. Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı gibi engelli bireylere yönelik olarak hazırlanmış olan diğer programlar gerek öğretmen görüşleri gerekse uzmanlar tarafından değerlendirilebilir.
4. Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı farklı uzmanların değerlendirmeleriyle karşılaştırılabilir.

KAYNAKLAR

- AAMR (American Association on Mental Retardation). (2002). Mental Retardation : Definition, classification and systems of supports. Washington, D.C: American Association on Mental Retardation.
- Acar, Ç. (2000). “Zihin Özürlü Çocuklarda Çalışan Özel Eğitim Öğretmenlerinin Karsılaştıkları Davranışlarla İlgili Görüş ve Önerileri”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Akkuş N. (2007). Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği (Eğitilebilir) Olan Çocuklar İlköğretim Eğitim Programına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana
- Bayrak, B ve Erden M. (2007) Fen Bilgisi Öğretim Programının Değerlendirmesi Cilt:15 No:1 Kastamonu Eğitim Dergisi 137-154
- Berg, B. L. (1998). Qualitative research methods for the social sciences. Boston: Allyn and Bacon.
- Cavkaytar, A. (1990). Ankara Eğitilebilirler İş Okulu Öğrencilerinin İş Eğitimine Yönelik Tutumları Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Cavkaytar, A. (2000). Zihinsel Engellilerin Eğitim Amaçları Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Eskişehir.
- Cavkaytar, A. (2002).Görüşme tekniği. A. Ceyhan. (Ed): Bireyi Tanıma Teknikleri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1370, 737:
- Çifci, İ. (2001). Zihinsel Engelli Bireyler İçin Hazırlanan Bilişsel Süreç Yaklaşımına Dayalı Sosyal Beceri Programının Etkililiğinin İncelenmesi
- Demirel, Ö. (2006). Eğitimde program geliştirme. Kuramdan uygulamaya. Ankara: PegemA Yayıncılık.

- Deniz, S. (1996). Eğitilebilir Çocuklar İlkokul II. Devre Matematik Ders Programının Öğrenci Başarısı ve Öğretmen Tutumları Üzerindeki Etkisi Yayınlanmamış Doktora Tezi İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Dereli, F. (1987). Eğitilebilir Geri Zekâlılar Türkçe Programının Değerlendirilmesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Doğan, H. (1997). Eğitimde program ve öğretim tasarımı. Ankara: Önder Matbaacılık.
- Ekiz, D. (2003). Nitel, Nicel ve Eleştirel Kuram Metodolojileri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erden, M. (1992). Eğitimde Program Değerlendirme. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Erden, M. (1998). Eğitimde program değerlendirme. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Eripek, S. (2003). Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara
- Fer, S. (2000). Modüler Program Yaklaşımı ve Bir Öneri. Milli Eğitim Dergisi, 147.
- Gündoğan, S. G. (2002). Bakanlığımızca Yürütülen Özel Eğitim Hizmetleri, Bilim ve Aklın Aydınlightında Eğitim Dergisi Sayı: 27
- Güngör, C. ve Yılmaz, B. (2002). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. <http://www.egitim.com/egitimciler/0753/0753.1/0753.egitimdeolcmevedegerlendirme>.
- Gürgür, H. (2001). İşitme Engelliler İlköğretim Okulunda (I.Kademede) Uygulanan Eğitim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- <http://www.tss.uoguelph.ca/resources/pdfs/HbonCurriculumAssmt.pdf> adresinden 14 Aralık 2009 tarihinde alınmıştır.
- Karataş Bezdüz, R. (1996). Eğitilebilir “Zihin Engelli” Çocuklar Müzik Dersi Öğretim Programının İncelenmesi ve Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- KHK, 573 (1997). Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname 23011 Sayılı Resmi Gazete

- Kırcaali-İftar, G. (2004). “Bilimsel Araştırma Yöntemleri” Dersi Yayınlanmamış Ders Notları. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Kırcaali-İftar, G.(1998) Özel Eğitim Kaynaştırma Ve Destek Özel Eğitim Hizmetleri. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları. No: 561. Eskişehir
- Marsh, C.J., & Willis, G. (2007). Curriculum: Alternative approaches, ongoing issues.New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Mastropieri, M. A., ve Scruggs, T.E. (2000). The inclusive classroom strategies for effective instruction. Merrill. Akt.
- MEB, (2002). Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı. Milli Eğitim Basımevi. Ankara
- MEB, (2006).Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- Oliva, P.F. (2009). Developing the curriculum. New York: Pearson Allyn and Bacon.
- Öncül, N. (2003). Kaynaştırma uygulaması yapılan ilköğretim okuluna devam eden zihin özürlü öğrencinin bulunduğu sınıfta normal çocuk annelerinin kaynaştırma uygulamasına ilişkin görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özdemir, S.M. (2009). Eğitimde Program Değerlendirme Ve Türkiye’de Eğitim Programlarını Değerlendirme Çalışmalarının İncelenmesi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. Aralık 2009. Cilt:VI, Sayı:II,126-149 <http://efdergi.yyu.edu.tr>
- Özer, Z. (1995) Üniversitesi Eğitim Fakültesi Zihin Engellilerin Öğretmenliği Programı'nın içerik ögesini mezun görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Öztürk C.Ç. ve Eratay E. (2010) Eğitim Uygulama Okuluna Devam Eden Zihin Engelli Öğrencilerin Öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hakkında Görüşlerinin Belirlenmesi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi Cilt:10 Sayı:2 Yıl:10. 145-156.

- Sarıkaya, T. (2007). Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezlerinde Çalışan Öğretmenlerin İş Doyumu Düzeylerinin İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara
- Şahsuvaroğlu, N.T. (2003). Eğitilebilir Zihinsel Engelli Olan İlköğretim II. Kademe Öğrencileri İçin Geliştirilen Mesleki Farkındalık Eğitiminin Değerlendirilmesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir
- Timuçin, E.U. (2000). Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilerin Yapabildiklerine Göre Hazırlanarak Sınıf Öğretmenine Verilen Öğretim Planının Ders Amaçlarını Gerçekleştirme Düzeyi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Uzuner, Y. (1999). “Niteliksel araştırma Yaklaşımı. (Edit. A, A. BİR) Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri” Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No;1081. Açıköğretim Fakültesi Yayını No;601..
- Varış, F. (1997). Eğitimde Program Geliştirme Alkım Yayınları, Ankara.
- Wolf, P., Hill, A., & Evers, F. (2006). Handbook for curriculum assessment. Guelph, Ontario: University of Guelph Publications.
- Yıldırım, A. ve Hasan Ş. (2000). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. 2.baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık,.
- Yıldırım, A., Şimşek, H (2003). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayıncılık,

EKLER

EK I: Görüşme Soruları

EK II: Özgeçmiş

EK I

GÖRÜŞME SORULARI

Değerli meslektaşım; bu çalışmanın amacı eğitim uygulama okulu eğitim programını, programın uygulayıcıları olan siz değerli öğretmenlerimizin görüşlerine göre değerlendirmektir. Programın eksik ve güçlü yönlerini ortaya koymaktır. Başka bir amaç için kullanılmayacaktır. Vakit ayırdığınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Yrd. Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ
Yük. Lis. Öğr. Havva KARABULUT

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

a) Cinsiyetiniz:

1. Erkek
2. Kadın

b) Mezun Olduğunuz Program Türü?

1. Zihin Engelliler Öğretmenliği
2. İşitme Engelliler Öğretmenliği
3. Görme Engelliler Öğretmenliği
4. Sınıf Öğretmenliği
5. Okul öncesi öğretmenliği
6. Diğer (.....)

c) Mesleki Kıdem?

1. 1-5 yıl
2. 6-10
3. 11-15
4. 16-20
5. 21 ve üstü

d) Özel eğitime ilişkin katılmış oldukları hizmet içi eğitim programı?

1. Zihin Engelliler Sınıf Öğretmenliği Sertifika Programı
2. Kaynaştırmaya İlişkin Hizmet İçi Eğitim Programları
3. Özel Eğitime İlişkin Diğer Hizmet İçi Eğitim Programları
4. Diğer (.....)

e) Uygulanan programın sınıf düzeyi?

1. 1.Sınıf
2. 2.Sınıf
3. 3.Sınıf
4. 4.Sınıf
5. 5.Sınıf
6. 6. Sınıf
7. 7. Sınıf
8. 8. Sınıf

Araştırmanın genel amacı; Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programını öğretmen görüşlerine göre değerlendirmektir.

Bu amaç doğrultusunda eğitim uygulama okullarında görev yapan öğretmenlerin cevaplamaları için aşağıdaki **sorular** belirlenmiştir.

Görüşme Soruları

1. Mevcut Eğitim uygulama okulu eğitim programın içerisinde yer alan bireyselleştirilmiş eğitim programı, işleniş ve değerlendirme örneklerinin işlevselliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - a. Programda yer alan örnek BEP'in işlevselliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - b. Programda yer alan işleniş örneğinin işlevselliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - c. Programda yer alan değerlendirme örneklerinin ağır düzeyde zihin engelliler düşünüldüğünde işlevselliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
2. Mevcut programın, hazırlanmasında ilköğretim çağındaki ağır düzeyde öğrenme

- yetersizliği olan çocukların gelişim özelliklerin dikkate alınarak hazırlanıp hazırlanmadığına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
3. Program içerisinde yer alan öğretim yöntemlerinin ağır düzeyde zihin engellilerde kullanılan yöntemleri kapsayıp kapsamadığına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
- Ağır düzeyde zihin engelli öğrencilere yönelik kullanılan yeni yöntemlerin programda bulunup bulunmadığına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - Mevcut yöntemlerin ağır düzeyde zihin engellilere uygun olup olmadığına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
4. Programın amaç ifadelerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
- Amaç ifadelerinin ölçülebilir ve izlenebilir olarak ifade edilip edilmediğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - Amaçların ulaşılabilir amaçlar olup olmadığına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
5. Programın içeriğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
- Programda belirlenen amaçların programın içeriğine uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - Eğitim uygulama okulu eğitim Programının içeriğın oluşturulmasında öğrenci özellikleri dikkate alınıp alınmadığına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - Programın içeriğı hazırlanırken bireysel fayda, toplumsal fayda, sosyal uyum gibi ölçütler dikkate alınarak hazırlanıp hazırlanmadığına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - Programın içeriğinde bulunan derslerin sayısının yeterli olup olmadığına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - Programda yer alan içeriğın öğrenci- aile ihtiyaçlarına ve ailenin önceliklerine yer verilip verilmediğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
6. Programın öğretim süreçlerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
- Eğitim uygulama okulu eğitim Programında yer verilen öğretim süreçlerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - Öğretim süreci desenlerken Eğitim uygulama okulu eğitim programında yer alan öğretim yöntem ve tekniklerinin yeterliliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - Eğitim uygulama okulu eğitim Programında yer alan amaçların etkinliğe dönüştürülebilirliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

7. Eğitim uygulama okulu eğitim Programının değerlendirme süreçlerine yönelik görüşleriniz nelerdir?
- a. Eğitim uygulama okulu eğitim Programında yer alan amaçların değerlendirilebilir nitelikte hazırlanıp hazırlanmadığına yönelik görüşleriniz nelerdir?
 - b. Ders sonu değerlendirme yaparken programdan yardım alıp almadığınıza ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - c. Eğitim uygulama okulu eğitim Programı içerisinde yer alan değerlendirme araçlarının yeterliliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
8. Eğitim uygulama okulu eğitim Programının işlevselliğine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
- a. Günlük ve yıllık plan hazırlanırken Eğitim uygulama okulu eğitim programının yeteri kadar yardımcı olup olmadığına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - b. BEP hazırlamada Eğitim uygulama okulu eğitim programının yeteri kadar yardımcı olup olmadığına ilişkin görüşleriniz nelerdir?

EK II**ÖZGEÇMİŞ**

Adı Soyadı	Havva KARABULUT
Sürekli Adresi	Karamanlı Mahallesi Esen Sokak Ayaz Apartmanı No: 5/7 BOLU
İletişim	havvakarabulut@hotmail.com
Doğum Yeri ve Yılı	Anamur / 1983
Yabancı Dili	İngilizce
İlköğretim	Anamur İlköğretim Okulu 1995
Lise	Anamur Lisesi 2000 MERSİN
Lisans	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Fen Bilgisi Öğretmenliği 2005
Yüksek Lisans	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Çalışma Hayatı	1. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Çağrılı Öğretim Görevlisi 2008-2009 2. Emine-Mehmet Baysal Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi 2009-2011